dd

EN FYRVÄPLING.

JNNEHÅLL:

STOCKHOLM: ALLEHANDAS FÖRLAG.

LÄNSTIDNINGENS TRYCKERI I ÖREBRO 1879.

Pris: 1 krona.

NAPP!

SKIZZ

AF

JOHAN GRÖNSTEDT.

ÖREBRO.
LÄNSTIDNINGENS TRYCKERI.
1879.

Det var på förmiddagen 16 Juli 1878 nedanstående händelse tilldrog sig i Södertelge badpark. På ett af sätena ej långt från brunssalongen sutto två damer. De voro ej längre unga, men på deras ansigten skönjdes ännu spår af mindre vanlig fägring. Den ena, lång och mager, är kamrerskan Grundal, född Hjort. Den lilla korpulenta damen är fabrikörskan Örn, född Magnusson.

Fru Grundal klappade sin granne på armen och utropade:

— Det var en utmärkt rolig öfverraskning få se dig här, söta du!

— Än för mig? svarade fabrikörskan litet kyligt.

— Jaså, du kom nyss. Måtte den här sejouren bekomma dig väl. Badar du kallt eller varmt?

— Intetdera.

— Jag förstår... du är här för din dotters skull. Hvad felas henne?

— Ingenting. Man skall någonstans vara. Men tro inte derför att slumpen fört oss hit.

— Jernvägen?

— Nej, ångbåten. Här fins en så snäll doktor, tillade hon förtroligt lutande sig till sin granne. Han har lofvat hvar dag säga mig hur jag mår.

Det är så lugnande, äfven då man är alldeles frisk. Derför reste vi hit. Och så lär luften vara så bra här.

Fru Grundal stötte hastigt till hennes arm.

— Tst... inte så högt, söta du, hviskade hon i det hon såg sig försigtigt omkring. Luften är charmant, men säg det inte... då få vi betala särskildt för den också. Här är allting så rysligt dyrt.

— Det tycker jag inte... tvärtom!

— Det kan du säga, söta du, som är rik och bara har en enda dotter. Men jag som ingenting har... det vill säga... du förstår... förefaller allting dyrt, äfven om det vore aldrig så billigt.

— Smaken är så olika.

— Din har alltid varit att blifva rik. Mins du i pensionen hvad du sade? Alla karlar äro lika, det är bara förmögenheten som varierar.

— Och du skulle promt gifta dig med en löjtnant, inföll hastigt fru Örn.

— He, he, he, skrattade fru Grundal för att dölja sin förlägenhet.

— Hi, hi, hi, hånade hennes granne.

— När man är ung, förklarade kamrerskan, plötsligen åter vorden allvarsam, vet man inte allt hvad för galenskaper komma en i hufvudet. Du blef en rik fabrikörska, suckade hon.

— Och du kamrerska.

— Kronans kaka är så liten!

— Men lär ju vara säker?

— Det vore rysligt annars. Pension är inte stor. Min man hade så liten lön... 4500 kronor... men också ingenting att göra. Han satt mest hemma och kurra.

— Ja, jag får beklaga... du är ju enka?

— Och du också . . . likaså, söta du! Det var för beklagligt.

— Ett hårdt slag!

— Han var för god på denna jorden, suckade fru Grundal och tog upp sin näsduk.

Det hade fru Örn redan gjort och torkade nu sina ögon.

— Min stackars Fritiof gick också först, kvidde hon. Det var så Guds vilja!

— Ja, outransakliga äro Hans vägar. När min Ludde behöfdes som bäst här på jorden, så gick han bort. Här går jag ensam med två stora giftasvuxna döttrar, tillade hon i bitter ton, men slog genast om och utropade lifligt: *De* äro min enda rikedom, mina snälla döttrar.

— Ja, det är ju sant, du har två döttrar. När man inte umgås, utan bara träffas så här apropå, glömmer man af . . . jaha! Är ingen af dem förlofvad?

— Inte än, söta du. Det brådskar visst inte. De äro så unga. Min lilla Eugenie är inte mer än nyss fylda tjugo år och min lilla Virginie tjugotvå i fjol höstas.

— Min Klara är bara aderton och har redan haft två anbud.

— Säg det! Så är det när man är rik. Der åtelen är, der samla sig örnarne. Det vill säga... jag menar . . . att när man är rik . . . förlåt, söta du . . . vet man aldrig om det inte är för pengarnes skull, he, he. Mina stackars flickor som ingenting ha . . . det vill säga . . . du förstår . . . när de en gång gifta sig, veta de att det sker för deras egen skull. Men Gud vet hvad karlarne tänka på i våra dagar. De äro så anspråksfulla och sätta ett fasligt stort värde på sig.

— Å, det fins till alla pris!

— Men gifta sig vilja de ej.

— Det oroar mig icke. Min Klara är så ung. *Jag* kan vänta.

— Än jag då. Hvem kan inte det? utropade fru Grundal stucken.

Fabrikörskan reste sig upp.

— Nu måste jag gå in i salongen, sade hon. Min dotter är strax färdig. Hon badar. Adjö!

— Adjö, söta du. Det var för roligt.

— Och så oväntadt.

— Säg det!

Derpå gick fabrikörskan. Kamrerskan kastade en harmsen blick efter henne och mumlade förargad i det hon åter satte sig på sätet:

— Hvad skall hon här att göra med dotter sin. Här fins gunås mer än tillräckligt med ogifta flickor förut.

Plötsligen afbrötos hennes funderingar af en herre, som stannade framför sätet.

— Hur står det till i dag efter balen? frågade han.

Det var en ganska vacker karl, lång till växten, men något skygg till sitt väsen. Han talade långsamt, som om han ville sätta under en glaskupa hvart ord han sade. För öfrigt en man med uppfostran. Hans namn är Moberg, yrke ingeniör.

— Ah, herr ingeniören, svarade hon artigt. Inte bra... jag mår aldrig bra. Jag lefver inte länge, tillade hon hostande och pekade på sitt bröst... känner något här!

— Men frun ser ju riktigt kry ut.

— Skenet bedrar, herr ingeniör. Nej, gunås, mina stackars flickor blifva snart både fader- och moder-lösa... nu är jag både far och mor för dem. En badort är bara en nödhamn till en tid. En svag och bräcklig farkost som jag, hvilken

blifvit vickad omkring på lifvets haf af tidens stormar, kan inte alltid få bot här. Jag känner det och min läkare...

— Det skall frun inte oroa sig för, hvad fruns doktor säger, uppmuntrade han i deltagande ton. Det är icke svårt få tag i en annan läkare, som är af alldeles motsatt åsigt.

Fru Grundal kastade en tacksam blick på honom, men uttryckte samtidigt mycket tvifvel om hon kunde räddas. Hon ville så ha det.

— Vet frun, sade han då, det riktigt gläder mig att jag hade den äran blifva presenterad för herskapet i går.

— Herr ingeniören är alltför god. Men så är det. Man går här af och an och tittar på hvarandra. Det är naturligtvis bra mycket angenämare när man blifvit presenterad och känner hvarandra. Förlåt, är herr ingeniören från Gotland?

— Nej, jag är finne!

— Jaså. Ack, Finland, det är ett land jag alltid längtat så mycket att se.

— Verkligen?

— Det lär vara så vackert... så romantiskt... och ha så många sjöar. Jag har alltid varit mycket svag för sjön... hafvet kan jag deremot inte med.

— Men det är så vackert och så friskt.

— Det förstås... hafvet har nog också sina agremanger, men jag tycker det är alldeles för stort. Jag känner mig alltid så liten bredvid det.

— De svenska damerna...

— Inte ett ord mer, jag ber. Herr ingeniören skämmer bort oss. Det var bra snällt af ingeniören att komma öfver hit till Sverige och se hur vi ha det. Och dock, tillade hon kastande

en forskande blick på honom, har helt säkert ingeniören ömma band som fästa sig vid fosterjorden. Så är det alltid.

— Nej, jag är ungkarl.

— Förlofvad?

— Inte det heller.

— Jaså. Behagar inte ingeniören sitta ned? Bänken är inte stor, men nog få vi rum, he, he. Käns det inte tomt ibland, när man går ensam i sitt hem... att kanske inte ha något hem... och vara utan både maka, barn och kära anhöriga?

— Jo, nog gör det så. Också funderar jag på att gifta mig.

— Det är förståndigt tänkt . . . förlåt min uppriktighet . . . att bereda en ung flickas lycka... *en flicka utan förmögenhet* ... och fästa henne vid sig med tacksamhetens band... för hela lifvet.

— Förmögenhet ser jag inte på. Jag är sjelf ej obemedlad.

— Jaså.

— Ett godt hjerta, utseende, uppfostran och framför allt, naturligtvis, att hon tycker om mig och ej har något emot att följa mig till mitt hem i Finland. Jag bor långt in i landet.

— Der kärleken slår ned sina bopålar trifves man alltid . . . äfven om det är flera mil till närmaste stad. Ack . . . *landet* . . . en sådan poesi det ligger i det ordet.

— Frun tycker om poesi?

— Tycker om, är för litet sagdt. Jag är alldeles tokig i det. Och det har jag uppfostrat mina flickor att också vara. Ack, poesi!

Vårt land, vårt land, vårt fosterland,
Ljud högt o dyra sommarljus,
Våra bäckars sus... våra skogars brus — Ack,

så vackert!

Den unge mannen såg drömmande på de figurer han ritade med sin käpp i sanden.

— Det är skada, sade han slutligen, att poesien så småningom försvinner för prosan. Hon gjorde oss bättre och tolkade i ett språk, svårt att tala men lätt att förstå, våra drömmar och förhoppningar.

— Hjertats språk är universalspråket, mumlade hon.

— Några verser af en stor skald, fortsatte han, sade för oss till den älskade mer, än vi sjelfva vågade säga.

— Ack ja, instämde hon i samma sentimentala ton. Men hennes natur återtog genast sin rätt och hon tillade leende: Nu för tiden måste man uttrycka sig mera klart och tydligt. Våra damer tycka nog om verser, men...

— Jag tycker mycket om de svenska unga damerna... svenskorna, rättade han sig hastigt.

— Herr ingeniören är väl så god och inte glömmer bort oss? Vi ha det naturligtvis mycket enkelt... vid en badort äro alla menniskor så inskränkta... men man är ju inte här för att sitta inne i rummen.

— Tackar så mycket! Jag skall visst inte försumma...

— Ah, der kommer min Virginie. Hon är sjelfva anspråkslösheten, och trifves så väl på landet. Hon är den af mina döttrar som har bästa hufvudet, tillade hon förtroligt... Kan historia och geografi, alla möjliga naturvetenskaper, sin kristendom förstås och de vanliga skolämnena. Och så, fortsatte hon med låtsad blygsamhet, litet engelska, franska och tyska, sjunger både på svenska och utländska språk, spelar piano, ritar, kan sy, virka, brodera och gör sina kläder

sjelf... gör *alla* sina kläder sjelf. Det är både billigt och så nyttigt att kunna.

Underverket stod nu framför dem. Det var en vacker brunett, ehuru ej längre i sin ungdoms vår. Ståtlig figur, fylliga former, vackra ögon och tänder, som hon visade nästan mycket. Hennes klädsel var i ögonen fallande; detaljerna vunno ej på en närmare granskning, men det hela uppbars icke illa. Allt som allt räknadt var hon en intagande företeelse.

— Ah, der är du, söta du, utropade hennes mor. Vi talade just om dig, herr ingeniören och jag.

— Om mig? svarade hon i en ton, som om något dylikt aldrig händt henne förr.

Ingeniören reste sig upp och helsade artigt. Hon gjorde en böjning på hufvudet och tog plats bredvid sin mor. Han förblef stående.

— Tala med henne om Finland, sade fru Grundal och bad honom med en åtbörd att åter sätta sig, hvilken bön han dock ej fann för godt att efterkomma. Hon kan aldrig höra nog. På sista studentkonserten grät hon, då de sjöngo *Vårt land*. Hon är så känslig . . . ett riktigt naturbarn.

— Fröken skulle komma till vårt gamla Finland, utbrast han med värma. Res med vagn igenom landet! Då ser man det bäst.

— Nej tack, svarade hon vårdslöst, jag trifs bäst i Stockholm.

Hennes mor spratt till och gaf henne en mycket sägande blick. Men hon såg den ej och fortfor i samma ton:

— Jag tror aldrig jag skulle kunna lefva annorstädes. Landet är så enformigt. Jag skulle bestämdt dö af ledsnad om jag lefde på landet.

Ett moln skuggade hans panna och han svarade kort:

— Då är det bäst att stanna i Stockholm.

Derpå bugade han sig något stelt, tog af sig hatten och ögonblicket derefter voro de båda damerna på tu man hand.

Med möda kunde fru Grundal återhålla sin harm till dess han hunnit aflägsna sig några steg, då hon utbrast:

— Hur kan du bära dig så tanklöst åt?

— Hur så?

— Stora, gamla menniskan inte ha mera förstånd än så. Såg du inte mina miner? Vill du vara flicka i alla dina dagar? Nej! Tänk då på hvad du gör. Här ha vi en karl... en hygglig ingeniör från Finland, som är förtjust i ett stilla lif på landet... det kan ju också vara bra... och önskar ingenting högre än att gifta sig och har medel till det. Hvem vet... underbara äro Herrens vägar... och så skämmer du bort början, som var så bra, och säger att du inte kan med landet.

— Men det är så. Jag tycker inte om att bo på landet.

— Är så... är så... tycker om! En fattig flicka får inte ha några tycken, om hon vill bli gift. Du går väl inte och föredrar någon utan att först säga mig till?

— Nej, svarade hennes dotter i bitter ton, jag tycker alla karlar äro lika... dansa på samma sätt... kläda sig på samma sätt och säga precis det samma.

— Lika äro karlarne visst inte. Det är med dem som schampinjoner. Om en är bra, äro tio dåliga. Man måste välja och med förstånd, ty en fattig flicka...

— Ack, hvarför skola vi vara så fattiga, suckade den sköna. Å, jag önskar jag vore död och begrafven, tillade hon nervöst. Min sfär är att lefva i lyx och öfverflöd. En inre röst säger mig det.

— Gud bevare mig för dig, flicka, och din inre röst. Låt för all del ingen höra den, då går allt på tok. Ah, der kommer Eugenie. Fastän hon är yngre än du, är hon mycket förståndigare. Hon skulle ej ha burit sig så dumt åt nyss som du.

— Hvad då? frågade den yngsta af fru Grundals döttrar och tog plats på sätet på andra sidan om sin mor.

Hon var också en vacker brunett, ehuru hon ej hade samma styrsel på sin kropp som systern, men hennes rörelser voro mera naturliga och toaletten mindre anspråksfull.

— Mamma är ond öfver att jag inte ville narras för ingeniör Moberg, svarade hennes syster kort.

— Narras! upprepade kamrerskan i förebrående ton. Hur kan Virginie säga så? När har jag sagt att något af mina barn skall bära sig fult åt? Det är tacken för allt besvär jag gör mig för er skull. Men, tillade hon med gråtmild stämma, den dag kommer, då ni ej längre har mig kvar. Jag känner något här!

Hon pekade åter på sitt bröst och hostade. Döttrarna togo det lugnt.

— Hvarför skall mamma jemt säga att du är sjuk, då du är alldeles frisk? inföll den äldsta kärft. Det är så förargligt för oss. Folk kan tro att vi brås på mamma.

— Lägges det mig nu också till last. Men vet du då inte att det fins odjur till karlar, som

inte tycka om svärmödrar och helst såge dem både döda och begrafna. Om jag hostar litet ibland gör ingen för när, men kan aldrig skada. För resten mår jag inte bra. Det är verkligen sanning. År efter år känner jag hur jag förändras... min tid kommer också... och när jag till slut bäres bort och ni följer min... (här afbröts frasen af en snyftning), då först skolen I uppskatta mig efter mitt värde och säga till hvarandra: »Stackars mamma!»

— Heldre än höra mamma tala så der, går jag ogift hela mitt lif igenom, utbrast den yngsta af döttrarna.

— Hvad du nu säger hedrar ditt goda hjerta, mitt barn, och gläder mig. Tack skall du ha. Men tala inte om att gå ogift. Ingen tid är att förlora. Virginie har gjort sig omöjlig hos ingeniören, fruktar jag, men kanske du...? Känner du honom?

— Jag både känner och inte känner honom.

— Nå, hvad har han sagt?

— Ingenting.

— Det kan ofta betyda mycket. Sätt på dig en kjortel till, så ser du inte så mager ut. Jag vill visst inte lära er flärd och öfverflöd, men toaletten är en oskyldig liten sporre som man ej bör försumma. Använd i rätta ögonblicket kan den föra en långt, ganska långt. Apropå, hvad menar du, då du säger att du både känner och inte känner honom?

— Det var han som trampade sönder min klädning på soareen i går... men vi äro inte presenterade för hvarandra.

— Jaså, var det han... hm. Men man får inte vara så noga. Han går i giftastankar; det ursäktar mycket.

— Nej, hvad säger mamma! utropade de båda systrarna samtidigt.

— Så sade han sjelf. Det är inte värdt Virginie tänker på honom. Han såg så förargad ut, då han gick härifrån. Men Eugenie...

— Hvad skall jag göra?

— Jo, du skall tala med honom om Finland, det tycker han om.

— Inte kan jag tala om Finland... har aldrig sett det.

— Men du har läst om det... i skolan, he?

— Det har jag glömt.

— Jaså, de pengarne äro också bortkastade! Men du måtte väl kunna tala om det i allmänhet. Det är väl inte svårt. *Jag* talar om likt och olikt, både hvad jag vet och inte vet.

Efter en liten paus tillade hon i hemlighetsfull ton:

— Det fins en liten grosshandlare här som heter Lundvall.

— Han som är så ful, skrattade den yngsta flickan.

— Jag har nog märkt hur han kastat sina ögon på dig, söta Virginie. En karl som är kär och vill gifta sig är aldrig ful, kära Eugenie.

— Han ser så dum ut, förklarade den äldsta.

— För att göra goda affärer, inföll hennes mor ifrigt, skall man vara dum... eller åtminstone se så ut. Han lär vara rik. Tänk så bra det blefve, om du...

— Jag hatar att bo i en småstad. Min sfär är stora verlden.

— Akta dig du att tala illa om småstäderna. Der kan man ha riktigt roligt... allt beror på hur man ställer sig. I en stor stad talar man mest om sig sjelf... i de små om andra.

— Eugenie har rätt. Han är rysligt ful. Det är omöjligt att någon kunnat älska honom. Hvarför skall jag då göra det?

— Älska . . . hm! Om man inte gifte sig med andra karlar än dem man älskade, gjorde man bara dumma giftermål.

— Tror mamma att jag kan älska ingeniör Moberg, inföll Eugenie naivt.

— Det tror jag visst, söta du. Hvarför skulle du inte det . . . vore rysligt annars!

— Ack, om så vore, svärmade den unga flickan. Jag vill helst gifta mig med en man jag kan älska . . . för att kunna älska den man jag gift mig med. Jag har behof af att känna mitt hjerta slå.

— Tror du jag känner det mindre än du . . . *jag*, som är äldst, utbrast hennes syster häftigt? Tror du, jag inte lider af ett lif som detta? Tror du, det ej kostat på mig att afstå från *idealet* jag så länge drömt om? Förstår du nu, tillade hon gråtmildt vänd till sin mor, hvarför jag grät då studenterna sjöngo *Vårt land* på konserten och min Axel skulle resa till Paris som andra bas?

— Din Axel, utbrast kamrerskan harmset. En studentpojke, som ingenting har . . . *aldrig!*

— Men mamma vet inte, inföll Virginie eldigt, hur det käns, när han sade till mig dagen innan han reste: »Besvara min kärlek eller . . .»

— Eller? upprepade de andra oroligt.

— Jag kastar mig öfverbord, då jag far med mina kamrater öfver Östersjön. Å, en sådan frestelse . . . att kunna rädda en mans lif och . . .

— Det är mycket vackert under andra omständigheter, afbröt hennes mor, man får till och med medalj för det. Men en fattig flicka har annat att göra än rädda lifvet på en fattig karl.

För öfrigt har ju ingen skada skett. Han har varit i Paris och roat sig... och du slapp skammen att rusa åstad i ogjordt väder.

— Ja, jag inser, att ingenting kan bli af, eftersom han ej kan försörja mig. Och jag vill visa honom att jag också kan vara *honom* förutan... r-o-a mig... resa till P-a-r-is! Tror du herr Lundvall... om det blir något af mellan oss... gör en bröllopsresa till Paris?

— Ja visst. Du och jag mot honom. Inte kan han säga nej då. Det är klart. Han är ju presenterad för dig.

— Ja.

— Hvad sade han då?

— Hvad det är varmt!

— Det hörs ju på allt att han är en bättre karl. Jaha. Tänk nu, kära flickor, om det skulle gå så väl att du Eugenie kom till Finland och du Virginie till Hudiksvall. Då går jag ensam, men jag kommer naturligtvis till er och helsar på... sex månader af året hos den ena och sex månader hos den andra. Så roligt det skall blifva! Er mors faderliga öga skall alltid vaka öfver er. Min dröm har alltid varit... men den var för förmäten... att ni skulle blifva gifta med en bankdirektör, hvar sin förstås. Det är så lugnt och säkert. Gå affärerna dåligt, har han ändå alltid sitt. Eller också ett justitieråd eller en fideikommissarie. Nu är konsten få hvad man har, tillade hon med en lätt suck. Vi skola vara mycket tillsammans med Örns. När man umgås med rikt folk, ser det ut som man sjelf vore rik och ofta hjelper det en att bli det. Visa er, kära flickor, i er bästa dager, utan affekteri eller koketteri, det hatar jag värre än synden, men stick inte under stolen, som det heter, med edra ta-

langer och behag. Sjung och spela *genast* man ber er derom. Ni visa då prof på er vackra röst, fingerfärdighet och *en villig, medgörlig, tillmötesgående karaktär.* Skratten och varen glada, när så passar sig och allvarliga, då det slår mera an. Eugenie har en liten vacker fot . . . var inte rädd att visa den då och då . . . men bara litet, mycket vore oanständigt. Virginies profil har något ädelt . . . sätt dig så att . . .

— Åh, utbrast denna och harmen glödde i hennes kinder, hvad det är tråkigt att så här vändas af mamma som en kanon på sin lavett hit och dit.

— Tråkigt, upprepade hennes mor vresigt. Tror ni jag har roligare? Men, kära flickor, besinna då att vi ha ju inte kommit hit för att roa oss utan för att . . . Se så, gör nu som jag säger. Gycklar någon på ett sätt, som inte är passande, så rodna för all del inte och slå ned ögonen. Slå upp dem i stället så mycket ni kan och se förvånade ut . . . ungefär så här . . . det ger en god tanka om er dygd.

— Det göra vi alltid, mamma, upplyste de båda flickorna.

— Och vi skola hoppas det bästa, sade deras mor i glad och uppmuntrande ton. Tro mig, flickor, tillade hon strax derefter mera sentimentalt, i hela denna kalla verld fins ingen så djup och stark kärlek som i en *moders* bröst.

— Har den äran, mina damer, helsade en till åren kommen herre. Det var herr Lundvall från Hudiksvall. Han var liten till växten, hjulbent, fräknig och nästan puckelryggig, men genom en nyck af naturen ändock icke kvick. Små stålgrå ögon, rödlätt hår, stor näsa, som tycktes ha blifvit mycket påkostad, pipig röst, guldrin-

gar i öronen. Smilande men på samma gång bonddrygt sätt, klädseln efter hudiksvalls-modet 1873.

— Ah, herr grosshandlaren, helsade fru Grundal. Hennes döttrar gjorde en artig böjning på hufvudet.

— Hur står det till efter soareen?

— Jo, jag tackar, ljöd det i treklang.

— Grosshandlarn dansar inte? tillade kamrerskan skälmskt.

— Sällan, svarade han smickrad. När man är enkling så kommer man sig inte för.

— Jaha. Behagar inte grosshandlaren sitta ned? . . . Maka åt dig Virginie lilla, så får grosshandlarn plats bredvid dig . . . Bänken är inte stor, men nog få vi rum, he, he. Jaså, enkling, upprepade hon beklagande, då han satte sig. Jaha. Känns det inte tomt ibland när man går ensam i sitt hem . . . att kanske inte ha något hem . . .?

— Jo visst har jag hem, afbröt han stucken, egen gård, både sten- och trä-hus. Den är mig dubbelt kär, tillade han och snöt sig i en blårutig snusnäsduk . . . min hustru dog der.

— Så beklagligt. Nej, jag menar att vara utan både maka och barn. Herr grosshandlaren har ju inga barn? . . . nej . . .? Nog känns det väl . . .?

— Behagligt ibland, det förstås. Men i längden tynger det; . . . då man bor i en småstad och inte är road af att spela kort. Nu har jag bara min affär att förströ mig med. Kanske gifter jag mig också igen en vacker dag, tillade han kallblodigt och snöt sig än en gång.

— Det är mycket förståndigt tänkt . . . förlåt min uppriktighet . . . att bereda en ung

flickas lycka . . *en flicka utan förmögenhet* . . . Maka åt dig litet, söta Virginie, grosshandlaren sitter så trångt . . . och fästa henne vid sig med tacksamhetens band för hela lifvet.

— Det är inte tillräckligt. Hon skall älska mig också, se bra ut och vara munter och glad som en riktig stockholmska. Annars skall hon ha pengar . . . träkonjunkturerna äro så dåliga.

— Det är just hvad jag säger. Hvad är väl äktenskapet utan kärlek? Det är . . . är . . . ja, det är det. Ingenting muntrar så mycket upp en ung stockholmsflicka som landsortslifvet. Tala inte om hufvudstaden och dess flärd och dårskaper. Jag sjelf är också född i en småstad.

Då den nyheten icke tycktes i märkbar grad intressera honom, fortfor hon:

— Herr grosshandlaren vet inte hvad det vill säga att vara mor . . . det är ett ansvarsfullt kall . . . och ha två döttrar. Min Eugenie är enkel och anspråkslös . . . en riktig matmor . . . nöjd med hemmets stilla fröjder . . . alldeles min afbild.

— Mamma lilla! afbröt Eugenie brydd.

— Min Virginie deremot, fortfor kamrerskan och kastade en forskande blick på det tillernade offret från Hudiksvall, brås deremot mera på sin far . . . tycker om stora verlden . . . att briljera . . . *representera* . . . men allt med sådan måtta naturligtvis . . . Det är ursäktligt, hon har så många talanger.

— Mamma lilla, afbröt Virginie och rodnade som man rodnar, då man återhållit andedrägten ett ögonblick.

— Frun bör vara mycket lycklig att ha sådana döttrar, menade norrländingen.

— Ack ja, det är jag visst. Sedan min sa-

lig man dog äro mina flickor det enda jag lefver för. Men, tillade hon undergifvet, den dag kommer då äfven de . . .

— Aldrig lemnar jag dig, mamma, utbrast Eugenie smekande.

— Aldrig, instämde Virginie mera energiskt.

— Hvad det är ljuft för en mor att höra sina barn tala så. Men, kära flickor, så är verldens gång. Den tid kommer då äfven ni skola grundlägga nya hem . . . och göra en älskad make lycklig.

— Mamma lilla, mumlade Eugenie brydd.

— Kom, Eugenie, utropade hennes syster hastigt och reste sig upp. Efter att ha kokett tagit afsked gingo systrarna derifrån, med armarna om hvarandras lif.

— De äro så blyga, upplyste kamrerskan och kastade en spejande blick på åldringen, som satt och glirade efter de unga flickorna, aldrig vilja de höra på det örat. Men det är ju kvinnans bestämmelse och . . . hvem vet hur länge de få behålla mig kvar. Jag känner något här, suckade hon och pekade åter på den magra barmen.

Enklingen svarade intet och såg ut som om han helst ville gå sin väg.

— Så är det, fortfor hon sorgset. Mina stackars flickor ana intet . . . de äro så fästade vid mig, mina sötungar . . . men jag har varit hos tre läkare . . . alla säga det samma. Det är ett dåligt tecken!

Ingeniör Moberg närmade sig hastigt sätet der de suto.

— Om förlåtelse, fru Grundal, sade han ifrigt, hvem är den der unga damen som går derborta med fröken Grundal? Hon är utmärkt söt.

— Det är min yngsta dotter . . . min lilla Eugenie. Var god och sitt ned, herr ingeniör. Ah, herrarne äro inte bekanta? Herr ingeniör Moberg från Finland . . . herr grosshandlare Lundvall från Hudiksvall.

När herrarne helsade, såg hon på dem med en blick, som nästan skrek:

— Tänk, om de skulle blifva svågrar!

De hade icke väl satt sig igen, förr än herr Lundvall utbrast:

— Ah, en nykommen!

— Ser bra ut, utropade finnen.

— Ja, det gör hon, instämde enklingen.

— Męn är så yr, . . . så obetänksam, upplyste kamrerskan, som nu fått syn på en ung flicka, hvilken i sällskap med en elegant klädd man på afstånd gått förbi dem. Inte passar det för en ung flicka att gå så der ensam med en ung karl . . . midt på ljusa dagen. Det skulle aldrig mina små flickor våga. Verlden är så elak och den, som engång får en klick på sitt rykte, får behålla den. För öfrigt skulle jag aldrig tillåta det. Gud vare lof *mina* flickor ha principer.

— Men hvad ondt är det i att promenera så här? invände ingeniören.

— Fru Grundal har rätt, inföll småstadshandlanden med en viss hetta. Det passar inte för en ung flicka att gå så der med en karl, som hon hvarken är gift eller förlofvad med. Hemma hos oss går det *alls inte an.*

— Det är just hvad jag säger, instämde kamrerskan mycket talför. En flicka skall vara flicka, modest och blygsam och inte sätta sig öfver hvad folk säger. Ingen rök utan eld, heter det. Men hon är så ung . . . bara barnet . . . den lilla tokan. Pjoskig, envis och egensinnig

som alla bortskämda barn, men förresten en mycket snäll flicka. Jag tycker mycket om henne och det gör mig riktigt ondt om henne, vet herrarne. Hennes mor och jag äro *intima* barndomsvänner och *jag känner till dem.* Fadern var en vanlig simpel borgare i Upsala och kallades fabrikör . . . handtverkare låter nu för tiden för simpelt, he, he. Det var fru Örns idé och som hon är osäker på, när hon skulle få någon härnäst, har hon alltid hållit på den. Oss emellan sagdt har hon inte funnit opp krutet. Fåfäng och svag för att briljera är hon som en påfågel och afundsjuk på allt hon ser. Föröfrigt vet jag ingenting annat än godt om henne. *Så dog fabrikören* och lemnade icke så litet efter sig, men som *de* lefva, finns väl nu inte mycket kvar. Hon flyttade från sitt bekväma hus i Upsala till Stockholm, gubevars, långt upp på norr i tredje våningen, bytte om tjenare och klädde om alla sina möbler för att se folk hos sig, som hon inte känner. Hon skall naturligtvis njuta af sin förmögenhet. Hvar och en har sin smak, he, he. Men den osminkade sanningen bör hvem som helst kunna höra, eller hur? Flickan är enda barnet . . . van att jemt göra allt hvad hon vill och har skinn på näsan, som man säger, likt sin mor, som har en mycket jemn karaktär . . . alltid dåligt humör. Stackars den som engång får henne till hustru, he, he. För öfrigt är det visst ingenting ondt med henne . . . det vore rysligt annars . . . nyss gått och läst. Men det är inte nog med att vara dygdig och anständig . . . man måste också synas vara det. Ful är hon inte . . . det vore synd att säga . . . men helsan lär det vara si och så med . . . brås på fadern, som var ett riktigt skrälle . . . flackar

från brunnsort till badort . . . och badar både varmt och kallt. Det bådar inte godt för framtiden, he, he.

Plötsligen hejdade hon sig. Föremålet för all denna svada stod framför henne och smålog så vänligt. Äfven hon såg bra ut, stora blå ögon, blondt hår och, under öfver alla under, ingen schinjong. Denna nyck klädde hennes ansigte förträffligt. Det satt på sin plats och ej som hos ett och annat fruntimmer, nästan midt i det hela. I hennes väsen låg något otvunget. Kroppen var skranglig men rörelserna behagfulla. Toaletten elegant, nästan för mycket för Södertelje.

— Nej se, lilla Klara, hur är det med dig, min söta? utropade kamrerskan i beklagande ton, som om hvar dag vore den sista.

— Som vanligt, svarade den unga flickan något förvånad. Tackar, bra!

— Stackars flicka, hviskade kamrerskan till den unge finnen och tillade högt:

— En så vacker klädning du har. Det är som du skulle bort på supé före middagen, he, he. Mina flickor gå just och leta efter dig, söta du.

— Jag har inte sett till dem och dock har jag promenerat ganska länge efter badet både i skogen och parken.

I *skogen* få inte mina flickor gå ensamma. Jag tyckte du hade löjtnanten med dig. Nyss kommen hit och redan . . . he, he. Du tar tiden riktigt i akt.

— Vi möttes alldeles nyss, svarade den unga flickan rodnande, och bara helsade på hvarandra.

— Jaså. Jaha.

Herrarne hade stigit upp och tydligen visat

att de önskade blifva presenterade för den blonda skönheten. Men kamrerskan låtsade sig ej märka det och drog henne ned på sätet, der hon fortsatte samtalet nästan hviskande. För att icke visa sig ogrannlaga gingo de då några steg åt sidan.

— Det är en riktigt söt flicka, sade ingeniören.

— Prima sort, inföll handelsmannen från Hudiksvall.

— Liksom fröknarna Grundal.

— Alldeles.

— *De* måtte brås på sin far.

— Han är död.

— Modern . . . hm!

— Alldeles.

— Pratar mycket.

— Orimligt. Men då tänker jag alltid på något annat.

— Och så är hon klen . . . lefver kanske inte länge.

— Det är aldrig något att rätta sig efter. Men söta flickor har hon.

— Den yngsta är bäst.

— Nej, den äldsta.

Kamrerskan upphörde ett ögonblick att tala. Hon måste hemta andan. Ingeniören passade på tillfället och anhöll blifva presenterad. Gross handlaren instämde.

— Med största nöje, svarade hon i sötsur ton, det vill jag visst. Nej, se der kommer ju din mamma. Här har du din flicka igen, söta du.

— Hvar har du varit? frågade fabrikörskan sin dotter i en ton, som hon försökte göra sträng. Jag har sökt dig öfverallt.

Kamrerskan skyndade att svara i den unga flickans ställe.

— Jo, hon har redan orienterat sig i skogen och parken, det söta barnet.

Dervid kastade hon en betydelsefull blick på de båda herrarne. Men det var oförsigtigt gjordt. De begagnade sig af tillfället och upprepade sin anhållan att blifva presenterade. Hon måste efterkomma deras önskan. Utan att vara ohöflig, gick det ej längre an att göra undanflykter.

— Med största nöje, utbrast hon derföre något bullrande. Det vill jag visst. Söta du, här får jag lof presentera för dig och lilla Klara herr ingeniör Moberg från Finland . . . der han har en stor egendom.

Finnen bugade sig. Samtidigt lutade sig kamrerskan blixtsnabbt till fru Örn och hviskade:

— Min lilla Eugenies . . . tst!

Derpå fortsatte hon presentationen på följande sätt:

— Herr grosshandlaren Lundvall från Hudiksvall.

Äfven han helsade mycket artigt. Än en gång upprepade kamrerskan sin manöver att hastigt hviska till fru Örn:

— Det är inte utan att min lilla Virginie . . . tst.

Så återtog hon högt som vanligt:

— Jaha! Det var riktigt roligt ni kom hit. Jag är bara rädd för att ni, som äro vana vid lyx och öfverdåd, skola finna allting här för enkelt och anspråkslöst. Vanan är andra naturen, heter det, he, he.

Dervid klappade hon så vänligt fru Örn på armen.

— Det ser ut att vara hyggliga karlar, hviskade denna. De hade dragit sig några steg från

sätet och skrattade med fröken Örn. Hon hade sagt något roligt. Grosshandlaren var oförmögen dertill och ingeniören hade ännu ej kommit sig för. Han talade så långsamt.

— Utmärkt, söta du, och mycket förmögna. Nej, se så roligt lilla Klara har. Hon tycks ha mycket lätt att göra nya bekantskaper.

— Det är alltså goda partier, he, he?

— Javisst. Både min lilla Eugenie och Virginie . . .

— Får jag gratulera?

— Inte alldeles . . . ännu.

— Då kunna vi ju litet hvar få tala vid dem, he, he.

— Hvad menar du?

— Min lilla Klara är också ett parti så godt som någon, menar jag.

— Du måtte väl inte . . . en gammal vän . . . ah . . .

Det stockade sig i halsen, svartnade för ögonen, hon kunde ej fortsätta. Fåfängan hade kommit henne att begå en oförlåtlig oförsigtighet. Hon hade närt en orm vid sin egen barm.

— Det var riktigt snällt af dig att presentera dem för oss, hånade hennes bödel.

— Det hade jag inte väntat af dig, hväste slutligen kamrerskan och ögonen sprutade etter. Men fabrikörskan lät sig icke bekomma, utan svarade leende:

— Såå . . . söta du!

Denna duell om de stackars karlarne afbröts lyckligtvis af fröknarna Grundal, som likt yra barn sväfvade fram, ropande:

— Mamma!

— Mamma!

— Hvad är det, mina små flickor?

— Få vi spela litet croquet? bad den yngsta.

— Det är *så* roligt, förklarade den äldsta och helsade än en gång på de båda herrarne, som åter togo af sig hatten. En hatt håller aldrig ihop mer än ett par veckor vid en svensk badort.

— Det kommer alldeles an på med hvem ni spelar.

— Löjtnanten står derborta . . . han spelar nog.

När fröken Örn hörde ordet löjtnanten, vände hon sig hastigt om och utropade:

— Jag också!

— Hur många gånger, hviskade kamrerskan till sin äldsta dotter, har jag inte sagt att han ingenting har.

— I brist på annat, suckade fröken Virginie.

— Tills dess någon annan kommer, medlade fröken Eugenie.

Herrarna hade nu sällat sig till dem.

— Nåja, sade då fru Grundal i sötsur ton, inte vill jag neka er ett oskyldigt nöje, kära flickor. Herrarna spela nog med er också. Jaha.

— Det skall bli utmärkt roligt, upplyste ingeniören, säflig som vanligt. Men jag spelar så dåligt.

— Och jag inte alls, sade enklingen.

Men damerna gåfvo ingen eftergift.

— Jag har blå ett, utropade Eugenie lifligt. Vill ingeniören stå under mitt befäl?

— Allt för lycklig, svarade han så hastigt han kunde. Den blick han fått tinade upp honom. Hon hade i hans ögon vunnit priset. Af de tre var hon bäst.

Den unga flickan var nöjd med sin gerning och sväfvade bort till croquet-planen.

— Och jag har röd ett, utbrast Virginie yster. Jag skall lära grosshandlarn spela.

Äfven han fick sig en blick och så sällade hon sig till systern, så lätt, så lätt.

Herr Lundvall kände sig riktigt varm om hjertat och fastän hon redan var långt borta, svarade han nästan ödmjukt:

— Tackar!

Derpå snöt han sig, kastade en lång, omfattande blick efter henne och mumlade mellan tänderna:

— Det vore något att få hem till Hudiksvall. Så flata gubbarne skulle bli der . . . både Lundqvist och Svensson, he, he.

Derpå slog han ingeniören på armen och sade i beslutsam ton:

— Jag följer.

— Den ena? svarade denne något orolig.

— Nej, den andra.

De togo åter af sig hattarne för de båda fruarna och några ögonblick derefter voro de vid croquet-planen. Fröken Örn skyndade under vägen förbi dem. Det gick icke an att löjtnanten väntade längre.

— Klara, ropade hennes mor efter henne. I hennes tycke gick den unga flickan för naturligt.

— Hon är alltid så yr, urskuldade fru Grundal.

— Vid hennes år kan man vara det, svarade fru Örn snäsigt. Men när man ser din Virginie till exempel göra sig till så der, ser det litet onaturligt ut . . . förlåt att jag säger dig det som en vän, söta du. Vänskapens första pligt är att...

— Inte bära sig falskt åt.

— . . . Säga sanningen!

— Jag är . . . det måtte jag säga . . . riktigt syrprinerad . . . En vän . . .

— Vän! Vi ha gått i samma pension, det är alltihop.

— *Då* vore vi oskiljaktiga. Har du glömt det?

— Det har jag visst inte, kära du. Men så gjorde din far konkurs . . .

— Inte sjelf, afbröt kamrerskan blossande röd. Det var hans fordringsegare, som tvingade honom inställa sina betalningar.

— Och sedan dess ha vi ju inte umgåtts. När jag dagligen varit tillsammans med en vän i välmaktens dagar, kan jag inte se henne i fattigdom och försakelse. Det är mig omöjligt... gör mig så ondt. Då drar jag mig ifrån henne. Så är jag . . . har alltid varit så.

— Jag skall visst inte genera . . . har aldrig gjort det.

— Det säger jag ju inte. Du har lefvat i din sfer och jag i min. Det är det lycksaligaste, när hvar och en är nöjd med hur man har det.

— Jag kan försäkra dig att jag varit lycklig hela mitt lif . . . åh, *så* lycklig . . . mycket lyckligare kanske än du, med dina förnäma bekantskaper, som bara göra narr af dig bakom din rygg, he, he.

— Att döma af visst folks yttrande . . . när man är lycklig . . . låter det som man tog lyckan från någon, he, he. *Jag* vill inte göra en mask engång något för när . . . så är jag. Min flicka kan, Gud vare lof, få en karl på hvart finger om hon vill. Behåll dina karlar, kära du, inte mig emot, de äro aldrig för rara. Gubben till exempel, he, he.

— Skratta du. Det gjorde räfven också åt rönnbären. Han tyckte de voro för sura, he, he. För resten skall jag säga dig, att det är med män som med frukt . . . de mogna äro de bästa.

— Hvar och en har sin erfarenhet, he, he. Du talar som en bok. Det der har jag läst någonstans eller kanske det var i en tidning. Behåll dem . . . behåll dem . . .

— Jag behöfver inte taga emot några nådegåfvor af dig. Mina flickor . . .

— . . . Ha ingen tid att förlora, fruktar jag. Gunås, den tid, som gått, är förlorad för alltid.

— När man är så der vis . . .

— . . . Intrigant och slug som du . . .

— . . . Skulle man se bättre efter . . .

— . . . Dina stackars flickor beklagar jag verkligen . . .

— . . . Men sådan mor . . .

— . . . Sådana döttrar.

— Mamma, mamma! utropade fröken Örn, som hastade fram och nästan kastade sig i moderns armar.

— Hvad är det, mitt älskade barn? Har du gjort dig illa? Är du sjuk?

— Kanske för hårdt snörd?

— Han har friat, hviskade den unga flickan blossande röd.

— Hvilken han? utropade de båda fruarna ifrigt.

— Hu—go . . . löjtnanten!

— Ah, suckade kamrerskan. Det var som en tyngd tagits från hennes bröst.

— Fabrikörskan såg desto mindre belåten ut.

— Hur kan han vara så djerf . . . midt på förmiddagen, sade hon vredgad.

— Jag skulle hjelpa hans boll igenom en ring . . . croquera den . . . det gjorde jag . . . de andra stodo ett stycke ifrån . . . och då så . . .

— Då så . . .? upprepade hennes mor med samma vreda röst.

— Min söta du, uppmuntrade fru Grundal den unga flickan och klappade henne på armen.

— Jo, då så . . . sade han: *Hjelp mig alltid . . . hela lifvet . . . blif min hustru.*

— Men du gaf honom svar på tal, hoppas jag.

— Mamma lilla, smekte dottern.

— Hvad svarade du?

— Ja.

— Var det alltihop? frågade kamrerskan nyfiken.

— Alldeles som det ej vore tillräckligt. Flicka . . . flicka!

— Så skyndade jag hit att tala om allt för mamma.

— Det skulle du ha gjort innan du svarade. Det var en riktig Jobspost, må jag säga.

— Jag älskar honom obeskrifligt, mamma lilla . . . älskade, lilla, goda mamma!

— Det är inte nog med det. Älska . . . hm! Kunde du inte lika gerna älska någon annan, som är ett bättre parti . . . bara litet bättre, jag är ju ingen hård mor; . . . men något bättre åtminstone.

— Hugo blir löjtnant nästa år.

— Är han inte engång löjtnant? utropade fru Örn häpen.

— Så har han låtit kalla sig här, upplyste fru Grundal.

— Han är underlöjtnant . . . *förste* underlöjtnanten vid *hela* regimentet.

— Men vi ha ju nyss kommit hit?

— Åh, vi ha dansat många gånger med hvarandra i Stockholm, mamma lilla.

— Ack, en sådan malheur . . . ha *en enda* dotter och så skall *just hon* blifva kär i en fattig underlöjtnant.

— Men du, *som är så rik,* har väl råd att föda honom också? inföll fru Grundal ironiskt.

Fabrikörskan rätade på sig och svarade kort:

— Åhja, gudvarelof, nog räcker det för honom också . . . det skall jag säga dig, kära du. Jag skall tänka på saken.

— Säg ja, envisades hennes dotter . . . du behöfver ju bara säga ja . . . ingenting mera!

— Och så köpa ringar, tillade kamrerskan ironisk som förut. Tillåt mig gratulera dig, söta Klara. Der ser man, vill en flicka ha sig en man, skall hon inte bära sig åt som hon vore en marmorstaty, he, he.

Derpå förenade hon sig med henne att försöka öfvertala modern att gifva sitt samtycke.

De öfriga hade slutat sitt croquetspel. Löjtnanten, som ej visste på hvad fot han skulle stå, städade i ordning efter dem.

Ingeniören återvände långsamt i sällskap med den yngsta af fröknarna Grundal, som gick med nedslagna ögon.

— Kärleken känner inte tidsmåttet, omtalade han, något sväfvande på målet. Fröken svarar inte? Kärleken födes, blomstrar upp och mognar i ett ögonblick.

— Verkligen? svarade hon och fästade sina ögon på honom med ett uttryck af blyg förvirring.

— Ack ja, bekräftade han. Kärleken söker endast hjertan som förstå hvarandra!

Derpå gingo de en liten krokväg för att komma fram till sätet.

Herr Lundvall gick med fröken Virginie, Enklingen hade varit mindre lycklig i sitt spel, men hon hade visat sig så öfverseende och så villig att ställa allt till rätta. Så varm hade han

ej känt sig på länge och torkade sig litet emellan i pannan med sin snusnäsduk. Det förargade honom mycket att den ej var riktigt ren.

— Vi ha också våra förströelser i Hudiksvall, skall jag säga fröken. Om vintrarna ha vi baler och det äro många roade af. Och så är det bara en dagsresa till Gefle . . . der ha de en stor präktig teater, som det spelas på ibland. Om somrarna ha vi ångbåtarna . . . många ångbåtar, som lägga till på genomresa. När de komma, bruka vi gå ombord och äta, he, he. Det är inte dyrare, men mycket bättre. Vet fröken . . .

— Hvad då? mumlade hon och såg mildt på honom.

— Jo . . . jo . . . stammade han. Det är bara tråkigt der, när man är ensam. Jag . . .

Äfven de gingo sin lilla krokväg för att komma fram till sätet. I brunnsparker finnas många krokvägar.

— Mamma lilla, envisades fröken Klara.

— Du tror, du blir lycklig med honom?

— Jag är säker på det.

— Nå, i Guds namn . . . ja!

En tår glänste i hennes öga och föll derefter glödande varm på dotterns hand. Denna kände sig så säll och omfamnade henne lidelsefullt. Fru Grundal steg upp från sätet, för att ej vara ogrannlaga. Hon såg sig omkring efter de sina och kunde ej kväfva ett utrop af glad öfverraskning.

— Hvad är det? frågade fru Örn och vände sig om.

— Se, jublade kamrerskan, tst . . . Stör dem inte. Ack, jag behöfver inte fråga hvad de tala

om. Jag vet det ändå . . . känner det här i mitt bröst.

Döttrarna skyndade till henne med en ifver som om de ej sett henne på flera år och omfamnade henne. Hon gjorde dem hviskande några frågor och hvart svar hon fick gjorde henne alltmera förnöjd.

De båda herrarne, som så plötsligt blifvit lemnade ensamme, sade ingenting till hvarandre. Deras blickar voro girigt fästa på den Grundalska gruppen.

Slutligen mumlade ingeniören:

— Kärleken är som våren, den kommer . . .

— . . . Går, inföll grosshandlaren, och kommer igen.

— Men det är icke samma vår . . .

— . . . Eller samma kärlek.

— Hm!

— Hm! Jag tror, att det är litet väl med fröken Grundal, he, he?

— Jag ämnade just säga detsamma.

— Den ena, ja.

— Nej, den andra.

— Vill hon ha mig, tar jag henne.

— Jag älskar och skall fria . . .

— Under sådana omständigheter . . .

— . . . Behöfver jag säga mera?

— Nej, och inte jag heller. Vi förstå hvarandre.

— Är lyckan oss huld, blifva vi svågrar.

— Under sådana omständigheter, he, he, hoppas jag herrn ursäktar, att jag proponerar vi lägga bort titlarna och blifva bröder?

— Ja . . . ja!

— Det var tusan så roligt. Förlåt, hvad heter bror? Jag erinrar mig ej . . .

— Moberg.

— Och jag Lundvall... Kalle Lundvall från Hudiksvall, he, he!

De bockade sig för hvarandra, slogo ihop hälarna, skrapade sulorna i sanden och skakade hand.

— Hvad du sagt mig, hviskade fru Grundal till sin äldsta dotter, gläder mig obeskrifligt. Du har nu, jag är säker på det, en friare i herr Lundvall... Tålamod... lämpa dig efter, hur han vill blifva behandlad... skräm honom inte ... och han blir din man. Och du, söta Eugenie, skall i allo följa din systers exempel och...

Förmaningen afbröts, herrarne närmade sig. Grosshandlaren bligade på fröken Virginie som rodnade och slog ned ögonen, sedan hon först gifvit honom en blick, som kom honom att alldeles glömma bort, att han är mer än dubbelt så gammal som hon. Ingeniören suckade djupt. Fröken Eugenie var en lydig dotter och följde sin systers föredöme. De båda bröderna kastade en betydelsefull blick på hvarandre, hvarpå kvartetten gick vidare.

Med tårar i ögonen såg kamrerskan efter dem.

— Å detta är den gladaste dag i mitt lif, jublade hon till fru Örn.

— Klara får förlofva sig med sin löjtnant.

— Gratulera mig också, söta du. Allt groll är glömdt, inte sannt?

— Ja visst, söta du. Det är så ursäktligt. Det första en mor tänker på, när hon ser en man, som är ett godt parti, är ju...

— ... Han skulle passa åt min dotter!

Engström, Tekla

SÖMN OCH UPPVAKNANDE.

PENNRITNING

AF

ÖDA. (pseud.)

ÖREBRO.
LÄNSTIDNINGENS TRYCKERI.
1878.

«Se så, här har du mig nu, mamma lilla! Hvad är det du vill mig? Lotta sade att jag skulle gå in», yttrade en liten välmående man, iklädd ett blått lärftsförkläde ofvanpå en drägt, som bar flera spår af att ha varit i beröring med åtskilliga feta ämnen.

»Käre Lars, hur kan du komma in i den der kostymen, och ännu mera, hur kan du spatsera långt utåt gatan med det der otäcka förklädet på dig, som jag såg dig göra nyss? Jag har ändå så många gånger bedt dig låta bli. Du kunde ju gå fin som grosshandlar Palm och låta Gustaf sköta göromålen, hvarför han väl har kost och lön, skulle jag tro!»

»Mamma lilla, det är rakt omöjligt, för det är så mycket folk i boden, att det godt behöfs både jag och en till. För resten bör husbonden väl föregå med godt exempel samt hafva ögonen lite hvar stans, det vet du så väl som jag, ty vi hade icke knogat ihop så mycket, om vi lagt oss på latsidan och låtit andra sköta göromålen, och förklädet kan jag väl icke taga af för hvar gång jag tittar ut i dörren heller! Jag fick just se skomakar Kvist, när jag så der tittade ut för en stund se'n, och så följde jag honom ett stycke ned åt gatan och pratade om gamla dagar. Hvar och en vet väl för resten, att jag är hökar Boklund, antingen jag har förklädet på mig eller ej.».

»Det är bra ledsamt, att du icke skall kunna inse, att tiden går framåt, och att det icke går an att göra samma sak i dag, som mycket väl passade för tjugo år sedan», sade frun med sorgsen och förebrående ton, under det hon fäste fast broschen och drog fram manschetterna. »Har jag inte så länge bedt dig öfvergifva den här otrefliga handeln och i stället blifva grosshandlare; men det är att tala för döfva öron! Jag har dessutom bedt dig så oändligt många gånger, att du icke skall bry dig om de gamla, simpla bekantskaperna, sedan vi började umgås med bättre folk. Hvad skulle borgmästaren hafva sagt, om han mött dig i sällskap med Kvisten och i blå förklädet? Jag riktigt ryser för din tanklösa oförsigtighet!»

»Det behöfver du icke, gumman min, för han sa' ingenting annat än vackert och väl, när vi mötte honom, och skakade för resten hand med mig och tog sig dertill en pris ur min dosa. Pelle Kvist är ju hederlig karl, som försörjer både sig och de sina på ärligt sätt. Men skynda dig nu med det du hade att säga! Jag behöfver gå i boden igen.»

»Du kan väl unna din stackars hustru några ögonblicks samtal utan att afbryta innan jag ens börjat, hvad jag har att säga. För öfrigt kunde du väl komma ihåg, att jag otaliga gånger förbjudit dig begagna sådana simpla benämningar som 'mamma lilla' och 'min gumma'. Du kunde säga 'min vän' eller 'min älskade Margareta', det låter så vackert.»

»Gerna det, Greta lilla, om jag bara vore i stånd att minnas det, när det behöfs! Tala nu om hvad du har på hjertat, så sätter jag mig en stund, medan jag hvilar mig.»

»Lars, Lars! Jag tror jag dånar! Sätter du dig icke i den fina nystoppade soffan med dina flottiga byxor! Har jag ej sagt, att du skall vara försigtig?»

Den stackars äkta mannen reste sig ögonblickligen med förlägenhet målad på sitt godmodiga, rödletta ansigte, och sedan han förvissat sig om, att han ej åstadkommit någon vidare skada den gången, tog han upp sin näsduk och bredde öfver en stol samt beredde sig att sätta sig derpå.

Seende detta rusade hustrun fram och ryckte undan näsduken med förskräckelse uttryckt i sina drag, utropande:

»Din snusnäsduk! Är du då alldeles ifrån dig i dag.»

»Nå, så låt oss då gå i hvardagsrummet, så kan jag väl få sätta mig på en oklädd stol!» sade mannen något otåligt.

»På det Lotten skall få stå och lyssna på oss. Nej det bry vi oss icke om. Här har du en af mina näsdukar.»

»Har du hemligheter att omtala då? Du skulle vänja flickslinkan ifrån att tala om allt hvad hon hör.»

»Det är väl icke möjligt. Jag kan inte gå med henne, hvart hon tar vägen.»

»Nej, det begrips; men du borde icke uppmuntra henne att omtala allt hvad hon vet om grannarne.»

»Lars, jag tål inga falska beskyllningar!» sade hans hustru majestätiskt och reste sig ifrån sin plats. »Det har jag ej förtjenat af dig, just då jag är sysselsatt att tänka på ditt nöje och ditt bästa. Nästa onsdag är det din födelsedag, eller hur?»

»Jag tror väl det. Hvad menar du med den frågan?»

»Jo, jag menar, att jag då tänker ställa till en liten bjudning för att öfverraska dig, begriper du.»

»Och för att öfverraskningen skall bli så mycket större, så talar du om det förut.»

»Blygs att drifva gäck med din hustru! Det är väl nödvändigt, för det du skall laga att din frack

blir i ordning. Gå genast till skräddaren och bed att han sätter i en bit! Du har lagt ut alldeles fasligt på den lilla tiden sedan han syddes.»

Ett sorgemoln lägrade sig på mannens panna, och han for med handen öfver den samma för att stryka bort den kallsvett, som bröt fram.

»Kära Greta, jag skulle varit dig mycket tacksam, om du bjudit hit Kvist och skräddar Vaxman och tunnbindar Ek, men att du nu skall komma med borgmästarns och grosshandlarns och kunglig sektern och andra sådana der, som jag får lof kläda mig i frack för, det gör du mig ingen tjenst med. Jag tycker mig se ut som en vingbruten skata, när jag får det der eländet på mig. Om jag ändå finge knyta förklädet öfver, så kunde det väl gå an.»

»Jag undanber mig dina bodkvickheter, och hör nu hvad jag säger! Det går inte an att låta bli bjudningen, för rådmanskan Knipling stälde till en sådan åt sin man, och det göra alla fruar, som förstå sig på goda tonen. Dessutom ha vi en vuxen dotter, som det är vår skyldighet att föra ut i sällskapslifvet. Kunglig sektern har för resten helt otvetydigt låtit förstå, att han afgudar vår Emmy, som icke heller är någon flicka att förakta med sina talanger, sitt utseende och den förmögenhet, hon kommer att föra med sig i boet.»

Mannen vred sig oroligt på sin stol, tog sig en bastant pris liksom för att lugna sig eller för att hemta mod till svar, som han viste ej skulle behaga, samt sade sedan:

»Jag tycker du kunde låta flickan få gifta sig med Gustaf, som är en präktig och bra gosse, och sedan kunde barnen få fortsätta rörelsen, när vi ej orka sträfva längre. De tycka om hvarandra, inte annat jag kan förstå mig på, och sämre kunde hon få, det säger jag dig rent ut. Kraft, mod och ar-

betsduglighet kunna väl vara en tillräcklig borgen för lycka under sammanlefnaden, när de hålla af hvarandra och sätta sin lit till Gud.»

Han var rörd och torkade sina fuktiga ögon med näsduken.

»Tala ej vidare om den saken», svarade hustrun bestämdt. »Jag har sagt dig förr, att det der aldrig sker, så länge jag håller hufvudet uppe. Min dotter har ej fått en sådan uppfostran för att blifva hustru åt en bodbetjent.»

»Men det kunde *du* bli ändå, och jag kan ej finna annat, än att vi lefvat rätt lyckliga, ända tills förnämitetsvurmen kom på», mumlade han ohörbart för sin äkta hälft, men tillade sedan högt: »Jag är rädd att kunglig sekterns förmögenhet är tämligen hopsmält, och jag har aldrig varit dummare, än då jag lät dig förmå mig att teckna mig som borgesman för honom. Den, som ej förtjenar något, utan endast lefver på stor fot, kan ej gerna vara någon förmögen man.»

»Man behöfver väl ej se på förmögenheten så noga, då man sjelf har något att gifva i hemgift. Jag har i så många år sträfvat för att få min flicka lärd i sådana saker, som jag sjelf endast hört talas om, att jag ej ämnar kasta henne i armarne på en bodknodd och låta ett så fördelaktigt parti gå mig ur händerna för henne. Om han blott förklarat sig, kunde man fått fira förlofningen på din födelsedag. Det skulle varit högtidligt.»

Mannen drog en förstulen suck och invände ingen ting mera, väl kännande sin hustrus envishet. Derefter sade han:

»Jag har fått bref från bror Gabriel, och han säger att han ledsnat vid det främmande landet och tänker med det snaraste komma hem för att få sluta

sina dagar i det kära fäderneslandet. Det skall bli roligt att få se honom ännu en gång här i lifvet.»

»Nämner han något om sin ekonomiska ställning?» frågade hustrun intresserad.

»Nej, det gör han just inte. Han säger bara att tiderna äro tryckta der ute samt att han ej längre orkar hålla i med det styfva arbetet.»

»Det hade ej varit så dumt, om han varit rik, då han naturligtvis testamenterat Emmy sin förmögenhet. Rika onklar äro alltid så intressanta.»

»Det gör det samma, om bror min har någonting eller ej. Jag tar lika gerna emot honom fattig som rik, och det hoppas jag du också gör», sade han och såg allvarligt på hustrun.

»Det förstås; men gif mig nu litet penningar och laga sedan att du får fracken i ordning.»

»Jag får väl lof då», sade han suckande och steg upp samt aflägsnade sig.

Födelsedagen var inne. En faslig brådska rådde i hökar Boklunds hus. Frun sprang omkring öfver allt från källaren till vinden, styrde och stälde samt gjorde ibland en titt in till sin dotter, som strängeligen förständigats att så mycket möjligt visa sig till sin fördel, något som den vackra flickan tycktes upptaga med särdeles missnöjd uppsyn, helt och hållet olikt hvad unga damer annars bruka.

Middagstimmen var förliden och ett stycke af eftermiddagen dertill. Fru Boklund hade redan hunnit få sin toalett i ordning samt höll som bäst på att knyta halsduksrosen åt sin motsträfvige gubbe, som pustade och svettades och kastade förtviflade blickar på fracken, som ännu hängde öfver en stol.

»Det är en främmande derute, som vill tala vid patron», yttrade Lotta, husjungfrun, i det hon

nyfiket stack in hufvudet genom dörren och en smula drog på munnen vid åsynen af husbondens minspel.

»Hvem är det?» frågade frun.

»Jag vet inte. Han ser så besynnerlig ut, och så kunde jag knapt förstå honom», blef svaret.

»Det kan väl aldrig vara bror min heller!» utbrast patron Boklund och ville rusa på dörren, men tillbakahölls af sin omtänksamma maka, som sade;

»Du skall väl icke bära dig åt som en stolle heller! Det kan vara någon som förklädt sig för att öfverraska oss, och då får du väl åtminstone lof att taga på dig fracken. Bed den främmande stiga in i salen så länge!» sade hon till pigan och började derefter hjelpa sin man på det plagg, till hvilket han tycktes nära ett riktigt hat.

Nedslagen öfver missräkningen och förargad på det oskyldiga klädesplagget begaf han sig derefter ut för att emottaga gästen.

Dörrarne, den yttre och den inre, öppnades nästan på samma gång och igenom den förra inträdde en högväxt man med ansigtet nästan öfverväxt af skägg. De båda männen betraktade hvarandra tigande några sekunder, hvarefter värden i tvekande och något förlägen ton sade:

»Hvem . . . hvem har jag . . . hm . . . äran att tala med?»

Främlingen såg sig omkring i rummet, såg åter igen på värden och svarade derefter med någon utländsk brytning:

»Jaså, du känner då icke igen mig se'n sist, bror Lasse?»

»Gabriel! Är det möjligt?» utbrast denne helt förtjust och sträckte armarne mot den nykomne, som tog några raska steg framåt och slöt honom i sin famn.

Ett ljud som när tyg brister hördes, och värdinnan, hvilken inträdt genom den dörr, som mannen lemnat öppen, utropade:

»Gud nåde mig för dig! Nu brast fracken i ryggen.»

Återseendets fröjd blef störd, och bröderne drogo sig ur hvarandras armar. Den nyss ankomne tog svägerskans hand, bugade sig och sade:

»Var ej ledsen för det, bästa svägerska! Han skall få min nyaste kavaj i stället.»

»Kavaj», eftersade hon med föraktlig ton. »Här är bjudning i dag; både borgmästarns och andra skola komma hit, och då uppträder man icke i ett sådant plagg. Tag hit fracken, så får jag se om jag kan sy ihop skadan.»

Utan att säga ett ord vidare, aflägsnade hon sig med olyckspersedeln, och bröderne voro allena.

»Det här emottagandet förefaller ej särdeles varmt efter så lång skilsmessa», sade den främmande, men hejdade sig, då han såg broderns bedröfvade ansigte. »Ja, ja, dermed menar jag icke dig naturligtvis, men då man kommer såsom en fattig slägting till ett rikt hus, så kan det ej annat vara, och du tyckes tagit upp dig betydligt.»

»Ack, ursäkta min hustru, käre gamle gosse! Hon har så mycket att sköta i dag, ty det är egentligen hennes tillställning det här. Hon ville — hm — bereda mig en glad öfverraskning på min födelsedag, förstår du, men den gladaste var ändå din ankomst», sade patronen och tryckte hjertligt broderns hand, under det han såg honom in i ögonen med en trohjertad blick.

»Jaså, du har blifvit road af fint folks umgänge på gamla dagar. Jag trodde annars icke att du hade sådana anlag.»

»Road», svarade han och sänkte rösten samt såg sig omkring med orolig blick. »Nej, visst inte, men

se det är så, att min hustru vill så ha det, och när kvinfolken en gång satt sig för någon ting, så utföra de det också. Jag önskar jag finge stå ute i boden hela tiden, det skulle roa mig mycket mera. Men se der har jag min flicka! Känner du igen lilla Emma, Gabriel?»

Denna inträdde nu i rummet klädd för aftonen, och en vackrare flicka kunde man näppeligen se. De ljusa lockarne omgåfvo ett rosenskimrande ansigte, hvars förherskande drag var godhet. Hon sprang fram till farbrodern och föll honom om halsen utropande:

»Så roligt att du kom, käre farbror! Jag kommer nog ihåg dig, må du tro, fastän jag ej kan känna igen dig. Jag mins mycket väl, att du gaf mig en stor docka, och jag grät fasligt, när jag sedan slog sönder henne, för det jag icke kunde akta det jag fått af dig.»

Den gamles ögon blefvo dimmiga. Han tryckte en kyss på den hvita pannan och yttrade sedan:

»Tack barn! Din välkomsthelsning är mig kärare än allt annat. Nu ångrar jag ej att hafva gjort den långa resan. Gud välsigne er båda, som låten den irrande främlingen känna att han eger sitt hem i tvänne varelsers hjertan, och det på den gamla älskade fosterjorden!»

»Se så, käre onkel, ty farbror får jag nog ej säga för mamma, gör dig nu i ordning, ty snart ha vi främmande här, och det skall glädja mig att hafva dig med», sade hon med en liten suck.

»Men jag har ingen frack», sade han halft leende. »I det fria Amerika är man inte så noga, och för resten tillhör jag ej den finare verlden. Jag vet knapt om jag vågar inträda i ett sådant sällskap.»

Han fördes upp på ett gästrum, och sedan bröderna derstädes utbytt ännu några ord, skildes de och

möttes ej förr än något senare bland det ej så talrika men valda sällskapet.

Värdinnan gjorde sitt bästa att underhålla de äldre damerna, af hvilka borgmästarinnan presiderade främst i soffan. Det var ett fruntimmer med fina bleka drag och med ett uttryck af välvilja, men derjemte sann själshöghet hvilande deröfver, hvilket gjorde att sladdret och förtalet ovilkorligen tystnade, då de stora milda ögonen riktades på den talande. Derefter satt rådmanskan Knipling, en fru med något spetsig näsa och små bruna spelande ögon och underhöll sig hviskande med ett par bekanta, hvarunder hon förstulet blickade bort till ett sidobord i salen, der dottern i huset stod, underhållen af kunglig sekter Stjernsvans. Några andra unga damer anlände nu, och den unga flickan skyndade sig, tydligen med lättadt sinne, att emottaga dem, medan värden med händerna under frackskörten pratade med herrarne. När diskussionen stundom blef liflig, tog han fram högra handen och gestikulerade häftigt, men som om han plötsligt erinrat sig något, höll han inne och stoppade den på sitt vanliga ställe.

Nu inträdde den nyss anlände brodern iklädd en arbetares helgdagsdrägt. Öfver bröstet böljade ett långt gråsprängdt skägg, och det likaledes gråa men rika håret böjde sig öfver en fårad panna, under hvilken ett par lifliga ögon framblickade. Hållningen röjde dock ingen tafatthet, och det var med en viss elegant ledighet han bugade sig för sällskapet.

»Min bror Gabriel, tim . . . hm . . . timmerhandlare från Amerika», presenterade värden, som hans hustru förständigat honom.

»Du tar miste, min bror; jag är endast timmerman», svarade denne med en liten dragning kring mungiporna.

Borgmästaren skakade hjertligt hans hand, medan de andre herrarne kastade en blick på hvarandra.

Värdinnan gjorde ett tecken åt sin gubbe, som började känna sig het om öronen, ty han såg af blicken att han begått någon dumhet, hvarefter han följde brodern till förmaket, der han förestäldes för damerna, hvarvid värden dock visligen utelemnade titeln. Detta hade dock ingenting att betyda, emedan rådmanskan Knipling hört presentationen i salen och snart meddelade den åt sina medsystrar, då värdinnan gick ut ur rummet.

Samtalet fördes snart på Amerika och dess förhållanden, och den nykomne röjde en så klar blick, mångkunnighet och god omdömesförmåga, att sällskapet i tysthet förundrade sig och med nöje lyssnade till hans framställningar, hvarvid han alltid höll sig sjelf och sina egna förhållanden i bakgrunden.

Något längre fram på aftonen föll talet på sång, och dottern i huset ombads att spela och sjunga. Hon syntes helt olycklig öfver denna begäran, men kunde dock ej neka och satte sig derför till pianot samt började föredraga ett storartadt stycke. Hennes röst var ljuf och mild, men egnade sig icke för den storslagna musiken, och derför blef utförandet ej hvad det bort. Kunglig sektern uttömde sig dock i loford, och de andra instämde. Borgmästarinnan sade ingenting och borgmästaren förklarade, att han ej förstod sig på musik.

»Vet du, min lilla Emma, jag tror att du skulle lyckas bättre med en liten visa eller något dylikt», sade farbrodern och klappade henne på hufvudet. »Dertill passar din röst alldeles utmärkt. Men hör du, bror Lasse, hvem var det som jag hörde sjunga nere i boden för en stund sedan? Det var en ypperlig röst.»

Emmas panna och kinder öfverdrogos af en glödande rodnad, som dock hastigt förvandlade sig till dödsblekhet.

»Det var väl Gustaf, min bodbetjent, kan jag tro», svarade värden. »Han brukar sjunga emellanåt, då han icke har mycket att göra.»

»Han har väl slutat sitt arbete nu och kommer hit?» frågade brodern helt oskyldigt.

»Hm . . . jag vet inte . . . jag . . . han brukar inte vara road af sällskap», stammade den tillfrågade orolig och blickade på sin hustru, hvilken ej viste hvad hon skulle göra.

»Unga personer bruka väl alltid vara roade af sällskap», återtog amerikanen. »I Amerika kan det ej komma i fråga annat än att alla underordnade äro i principalens hus, när någon högtidlighet firas, och han kan väl ej neka att fira sin patrons födelsedag.»

»Bed honom för all del att komma in, så få vi höra hans vackra röst», bad borgmästarinnan med sin milda stämma, och värdinnan, som ej kunde motstå en sådan påtryckning, aflägsnade sig sjelf för att låta underrätta den unge mannen om den ära, som vederfors honom.

En stund derefter inträdde verkligen en ung man med fördelaktigt utseende, fastän något blyg, och presenterades såsom bokhållar Gustafsson. En noggrann iakttagare skulle lätt kunnat märka, att hans blickar oftast följde husets unga dotter och uttryckte mera än vanlig beundran, och hon å sin sida lät mera än en gång *sina* ögon halka bort till den ungdomliga gestalten, och hennes kinder erhöllo då en högre färg än vanligt.

Farbroderns skarpa blick upptäckte strax dessa misstänkta symptomer och ett uttryck af belåtenhet lägrade sig dervid öfver hans ansigte. Han samtalade mycket med den unge mannen och tycktes finna sig belåten med honom.

Dagen efter befann sig farbror Gabriel på sitt rum, då han hörde Emmas röst utanför fråga: »Får jag komma in?»

»Gerna det, min lilla stumpa! Jag tänkte just på dig», sade han och öppnade dörren.

»I dag tycker jag om dig tusen gånger bättre än i går», sade han och klappade henne på den blomstrande kinden. »Du tyckes nu vara i din husmorsverksamhet, och det kläder alltid kvinnan bäst i mitt tycke.»

Hon hade knutit en duk om hufvudet samt tagit ett stort hvitt köksförkläde framför sig och såg verkligen högst täck ut i denna drägt.

»Ja, jag har till och med fått litet mjöl på näsan, ser jag; men det var bra, att du tycker om mig ändå», svarade hon och for med näsduken öfver ansigtet, sedan hon fått se sin bild i spegeln. »Sanningen att säga, tycker jag mycket bättre om att styra med sådant här, än att spela och sjunga som i går. Du tror väl inte att jag sjöng det der svåra stycket för det jag tyckte mig kunna det? Mamma hade befalt mig att sjunga det, och jag tordes inte låta bli. Hon tycker att jag borde kunna det efter så lång lärotid, och det har hon väl rätt uti, men jag rår inte.»

»Kära barn, inte rår du för, att naturen ej ämnat dig till annat än en liten lärka, som gläder och värmer sinnet utan att vara imponerande! Men säg mig hur det är fatt? Du ser ej riktigt belåten ut, och om jag ej bedrager mig, ha dina ögon mera gjutit tårar än sofvit under natten eller rättare morgonen.»

»Det har du ej så orätt uti, farbror lille! Och det är just i anledning deraf, som jag sökt upp dig; ty fast jag ännu känner dig så litet, är jag säker, att du är en god farbror och vill hjelpa mig i mitt bekymmer.»

»Mycket säkert, min flicka! Säg bara hvad det är, och jag skall göra allt hvad jag kan.»

»Ja, det är just det! Det är icke alls sagdt att du kan, men möjligen ändå! — Jo, ser du, det är så, att jag afskyr den der kunglig sektern, som jemt hänger efter mig, och jag vet att mamma önskar få se mig såsom hans hustru, men det vill jag ej för allt i verlden.»

»Nej, bättre smak tror jag dig om att ega; men hvad vill du egentligen att jag ska' kunna göra för den saken?»

»Jag vet icke, men försök att öfvertala mina föräldrar! Jag hvarken kan eller vill gifta mig med honom, ty då blir jag olycklig för hela mitt lif!»

»Skulle du säga det samma, om det vore fråga om din fars bodbetjent?» frågade han skälmaktigt.

Emma rodnade åter igen och vände bort hufvudet, men sade sedan tämligen bestämdt:

»Du kan så gerna få veta det först som sist, att honom och ingen annan vill ja ha, men till den saken lär mamma aldrig samtycka. Nu är det emellertid det angelägnaste att skaffa kunglig sektern en korg, ty han lär snart komma och försöka på allvar, efter hvad jag kunde förstå i går. Gode, älskade farbror, hjelp mig!»

Den unga flickan stod der så ödmjukt bedjande med tårar i ögonen och såg upp till honom, att han kände sig helt vek om hjertat.

»Allt hvad jag kan skall jag göra, men på öfvertalningens väg lär det väl ej vara värdt försöka, utan får jag väl lof att hitta på något annat medel. Lugna dig emellertid och låt saken ha sin gång, men vägra bestämdt. Jag skall företaga en resa på några dagar, och när jag kommer hem få vi väl se. Din Gustaf tyckes mig vara en bra pojke; håll bara fast vid honom!»

Tröstad och något lugnare gick den unga flickan till sina sysslor, förlitande sig på farbroderns löfte samt med hoppets rosenskimmer för ögonen. Men det visade sig snart, att hon ej haft så orätt i sin fruktan, ty på eftermiddagen samma dag instälde sig friaren och anhöll högtidligt om hennes hand. Fadren stretade emot allt han kunde, men modern var allt för glad öfver att vara vid sina önskningars mål för att låta det gå sig ur händerna, och trots dotterns tårar och böner, förklarade hon att förlofningen skulle firas söndagen efter den nästa. En så stor brådska hade Emma ej väntat, och farbror Gabriel var nyss förut rest, utan att hon viste hvart och utan att säga när han ämnade komma åter.

Förlofningsdagen inföll. Emma hade åter och åter förklarat att hon ej ville hafva sin tillernade brudgum; men det oaktadt såg hon sig tvungen att ikläda sig den präktiga klädning, modern låtit iordningställa, och trädde med klappande hjerta och dödsbleka kinder in bland den samling, som fylde rummen. Fru Boklund hade föresatt sig, att man skulle omtala hennes dotters förlofningsfest samt inbjudit en hel mängd mera framstående personer. Den glada skaran trängdes, pratade och gjorde anmärkningar, ej minst öfver att fästmannen ännu ej anländt, samt prisade än den ena än den andra parten lycklig eller spådde olycka af allt samman.

Oron öfver dröjsmålet hade stigit till sin höjd hos värdinnan, då ett bud inträdde och lemnade värden ett telegram. Sedan han läst det, såg han sig omkring med stumma blickar och lemnade det till sin hustru, som efter dess genomläsande föll till golfvet utan att gifva ett ljud ifrån sig. Uppståndelsen blef stor. Man lyckades slutligen återkalla henne till

sans, men hon var så svag, att man måste föra henne till sängs, och sedan värden med osäker röst förklarat att ingen förlofning blefve af, aflägsnade sig gästerna, nyfiket undrande hvad allt detta hade att betyda.

Småningom utbredde sig ryktet att kunglig sekter Stjernsvans rymt från staden, och att orsaken dertill skulle vara att han förfalskat namnet å en borgensförbindelse. Så var äfven förhållandet, och det var underrättelsen derom, som orsakat fru Boklunds sjukdom. Hon hade nämligen ej blifvit bättre, utan kvarhölls ännu vid sängen; men hela orsaken dertill viste allmänheten icke förr än dagen derpå, då som en löpeld den underrättelsen spred sig, att hökar Boklund måste göra konkurs.

Så var äfven förhållandet. Som denne tecknat sitt namn på borgensförbindelsen, och det andra var falskt, så måste han svara för hela summan, som genom tillsats af en nolla förvandlats från ett till tio tusen kronor, såsom han sjelf försäkrade. Det var hårdt att ifrån välstånd finna sig bragt till fattigdom, och i synnerhet kände hon det mest, hon som låtit snärja sig i fåfängans garn och som äfven var den indirekta orsaken till allt detta, emedan hon förmått mannen att ikläda sig denna förbindelse. Han sjelf klagade ej och gjorde henne ej heller några förebråelser, och Emma vårdade sin mor med outtröttlig omsorg.

Denna senare var utgången och pigan i stället inne hos den sjuka, som låg med tillslutna ögon. Plötsligt slog hon upp dem och sade till Lotta:

»Har någon af våra vänner skickat bud hit för att fråga om mitt befinnande?»

»Nej vars, aldrig en», svarade denna raskt, »och jag talade vid Kniplings piga, och hon sa' — men det är kanske inte värdt att tala om det, när frun är sjuk.»

»Säg det du bara! Nå?»

»Jo, hon sa', att hennes herskap sagt, att det var lika godt åt frun, för hon har varit så högfärdig, att hon inte vetat, på hvilken fot hon skulle stå, och velat göra sig till för att få vara ibland folk, sa' hon, och vaktmästarns på hörnet grinade och tyckte att hökarfrun gerna behöfde någonting, som satte ned fjädrarne. Det är fasligt hvad de kunna vara elaka, frun!»

Den sjuka drog endast en djup suck, och Lotta fortsatte:

»Och grosshandlarns fru hade sagt att hon aldrig velat umgås med frun här, om hon icke varit tvungen af sin man, för det patron tagit mjöl och gryn af honom. Jo, sådana ä' di! Men när här va' kalas, då pratade de väl och smorde i sig allt hvad som fans.»

»Har du hört något från borgmästarns?» frågade hon med matt röst.

»Di har inte kommit hem ännu, sa' deras Fina, och inte ä' di väntandes än på fjorton dar eller så.»

»Gå ut du, jag vill vara ensam en stund!»

»Men mamsell sa' att jag skulle vara inne så länge.»

»Gör hvad jag säger!» utbrast hon otåligt och gaf tjenarinnan ett ögonkast, som kom denna att skyndsamt draga sig undan, hvarvid hon mumlade:

»Sicken en! Hon ger en ögon, som går tvärs igenom kroppen på en. Jo, nu fick hon lite att smacka på, högfärdsnosen! Ska' få se, att hon kommer opp igen, men då må katten vara här och inte jag, för då blir hon så snål, att hon hvarken unnar sig sjelf eller andra en matbit.»

Det var med oändlig smärta och bitterhet den sjuka tänkte på hvad hon nu hört. Var det tacken för alla de kalas hon tillstält, alla de presenter hon gifvit de goda väninnorna på deras namns- och födelse-dagar? Hvad hade hon vunnit? Förakt och

åtlöje, hån och spe. Hon kände sitt inre uppfyldt af den bittraste vrede; och hon rasade i stumt ursinne.

Slutligen saktade stormen i hennes inre, men derför blef det icke bättre. Det var endast af brist på styrka att fortsätta. Ett djupt mörker låg utbredt öfver hennes sinne, och ingen stjerna spred sitt skimmer der inne; det var förtviflans hemska natt, ännu ej visande tecken till morgongryning.

Emma inträdde och lutade sig öfver den sjuka.

»Hur är det mamma? Jag tycker du ser orolig ut. Har Lotta sladdrat för mycket?»

»Det är ingen ting, barn. Låt mig bara vara i fred!»

»Ja, jag sade så åt gumman Dahlqvist, som står der ute och ändtligen ber om att få komma in till dig.»

»Låt henne komma!» utbrast hon hastigt, dervid tänkande: »Nu får jag veta mera, men bäst att få allt på en gång.»

Då Emma såg att det var moderns önskan, försvann hon, och strax derefter inträdde en gammal kvinna med snygga, fastän om fattigdom vittnande kläder samt med ett godt och fridfullt uttryck på det fårade anletet.

»Guds frid, frun lilla!» helsade hon och satte sig inom dörren. »Förlåt att gumman sätter sig oombedd, men jag är så trött, så trött, för si ålderdom och gikt och bekymmer äro icke så lätta att handskas med de, men jag klagar inte, nej, långt derifrån! Vår Herre har bevisat mig mer godt än jag kan tacka för, ja, det har han.»

Helsningen föreföll den sjuka som ett hån. Frid, frid för henne, som endast kände strider och kval! Och sedan att höra denna gamla fattiga kvinna tacka och se nöjd ut, hon som var en spegelbild af hvad hon sjelf skulle blifva! Den sjukas ansigte uttryckte tydligen hvad hon kände, ty gumman sade:

»Förlåt att jag besvärar frun, men blif inte ond på mig för jag kom! Jag har många gånger tänkt gå hit, men jag har inte kommit mig till, för si här har alltid varit så fint och så många främmande, och hvad skulle jag då besvära för. Nu kunde jag inte låta bli längre, när jag fick höra att frun var sjuk.»

Den sjuka gjorde en otålig rörelse och sade:

»Nå, hvad säger man om mig i staden? Det är roligt, att folk fått något att tala om.»

»Jag vet just inte hvad folk pratar, för jag har aldrig varit road af att höra på skvaller, och ännu mindre vill jag springa med det. Jag har bara hört att frun var sjuk och på väg att bli fattig, och då tänkte jag, att ett ord kan göra godt.»

»Om hon tänker predika för mig, så gör hon sig onödigt besvär. Jag behöfver inte hennes förmaningar», sade den sjuka häftigt.

»Vare det långt ifrån mig, att jag tänkt på något sådant», svarade den gamla mildt. »Jag ville bara säga ett ord, som jag länge ämnat framföra, och som inte är mindre hjertligt för det dröjt så länge. Mins frun när min lille gosse var sjuk liksom jag sjelf och jag ingenting kunde förtjena till hvarken medikamenter eller mat? Hå, hå, ja! Det var en svår tid, men Gud hjelpte mig underligen igenom, och så gör han ännu i dag.»

Hon stannade för att aftorka tårarne, som rullade nedför de skrynkliga kinderna.

Den sjuka såg på henne med ett slags förundran.

»Ja, näst vår Herres hjelp så har jag frun att tacka för det min gosse lefver ännu och gör mig glädje på gamla dagar. Jag mins som om det varit i går, hur hon kom med pengar till medikamenter och skickade efter dem sedan, då jag inte orkade gå, och hur hon sände mat dag efter dag, då han blef bättre och behöfde något styrkande, och det var så rundeligt

tilltaget, att jag fick en bit med, ja, det fick jag. Gud välsigne henne för det, lilla fru! Hon har varit så fin se'n, att jag inte vågat tala med henne, men sjukdom och nöd gör menniskorna mera lika, ja gu' gör det så!»

Det rörde sig så underligt i fru Boklunds hjerta; det var som om en svag morgonrodnad ville söka skingra det djupa mörkret i hennes inre och hennes ögon fuktades ofrivilligt.

»Ja, ser frun», fortsatte den gamla, »nu kommer han hem i dagarne som utlärd snickargesäll och har lofvat att stanna hemma och arbeta här hos mig. Mitt gamla hjerta är så fullt af glädje och tacksamhet både mot Gud och menniskor, att jag ej kan beskrifva det, men min varmaste tack har ändå frun, och ingen kväll eller morgon går förlorad, utan att jag ber Guds välsignelse öfver henne.»

Detta var för mycket för den sjuka. Hon viste med sig sjelf att hon gjort så litet godt åt sina torftigare medmenniskor, men det lilla hon utfört hade skett under arbetets och mödans dagar, och hon hade aldrig tänkt derpå, nej, endast på att vinna vänner genom sina rikedomar, vänner som smickrade hennes fåfänga — och nu öfvergåfvo de henne alla med rikedomen! Endast denna af verkligt goda bevekelsegrunder utförda obetydliga handling stod kvar och bringade henne tröst. Den stackars kvinnan kände djupt sin skuld, och tårar, bittra men ändå lindrande, flöto från hennes ögon, från hvilka hon tyckte en bindel vara borttagen.

Senare på dagen kom farbror Gabriel åter från sin resa, men tycktes icke så förvånad, som man kunnat vänta, då han fick underrättelse om hvad som skett under hans frånvaro, och han hviskade till Emma, då de stodo afsides i en vrå:

»Nu har du sluppit friaren, fast rikedomen följde med, men det hade ändå gått derhän förr eller senare. Jag satte lif i hans björnar, annars hade det väl gått för honom ännu en tid. Friskt mod bara, min tös! Arbete och förnöjsamhet äro bättre än ledsnad och penningar.»

Om aftonen stego de båda bröderne försigtigt in i den sjukas rum.

»Blif icke oroad för vi komma», sade mannen och tog sin hustrus hand. »Jag kunde icke låta bli att tala om en glad nyhet för dig, och Gabriel ville ändtligen se, hur det är med dig. Jag tycker du ser litet raskare ut nu, kära Greta?»

»Ja, jag känner mig något bättre», svarade hon matt, »och om Gud låter mig lefva, vill jag sträfva och hjelpa dig så mycket jag förmår, så att vi må kunna betala våra skulder. Jag kan inte lida, att vi skola göra menniskor orätt, ty jag är allt den, som har största skulden deri ändå.»

»Säg inte så, mamma lilla!» sade gubben och klappade henne med tårfylda ögon. »Bara du blir frisk igen är allt bra, för bror Gabriel vill ingå som kompanjon i handeln, och han betalar skulderna, som ändå inte äro så stora. Jag skall bli den lyckligaste menniska på jorden, om du bara inte är sjuk och ledsen, och stå i boden ska jag från morgon till kväll.»

»Tack, svåger!» sade hon med djup rörelse och blickade erkänsamt på denne samt tillade derefter: »Jag har i dag emottagit så många välgerningar från den gode Guden, att jag ej vet hur jag skall kunna vara nog tacksam, men det lofvar jag att med hans hjelp skall jag väl inte blifva en sådan dåre, som jag hittills varit.»

Bröderne blickade på hvarandra och den äkta mannen såg öfverlycklig ut. »Så glad har jag inte varit

på många år», hviskade han till Gabriel, der de suto vid brasan, sedan han trodde hustrun insomnad; men ett fridfullt leende drog i det samma öfver hennes läppar, ehuru ögonen voro slutna, och hon knäpte samman händerna till en andäktig bön.

Ett år efter ofvanstående händelse voro några högtidsklädda menniskor samlade i hökar Boklunds hem. Värden gick omkring med ett förnöjdt leende på läpparne klädd i en kort rock, ty han hade lofvat sig sjelf att icke taga på fracken förr än på sin dotters bröllopsdag — och dit ha vi icke hunnit ännu. Gästerna bestå denna gång endast af skomakar Qvist, skräddar Vaxman samt madam Dahlqvist och en ung man af arbetsklassen, tydligen hennes son, ty sådana blickar som dem hon kastar på den unge mannen, kan endast en moder gifva sin älskling. Farbror Gabriel sitter i ett hörn och ser med vemodiga fastän ej sorgsna blickar på ett ungt par, som hviskande står i en fönstersmyg, och att det är Emma och hennes Gustaf, behöfva vi väl ej säga. Deras förlofning firas i dag, och om ett år skall bröllopet stå, då den unge mannen intager farbror Gabriels plats i firman. Möjligen tänker den vid ålderdomens gräns stående mannen på någon dylik tafla från sina unga dagar, ty hans blickar tyckas mera riktade in- än ut-åt, medan ett till hälften smärtsamt leende hvilar på hans läppar.

Nu öppnades dörren och in trädde till värdens och värdinnans synnerliga häpnad borgmästaren med fru.

Fru Boklund blef så öfverraskad, att hon ej kunde säga ett ord, utan bara neg och neg samt rodnade och bleknade om hvartannat.

»Ursäkta oss, bästa fru Boklund», sade borgmästaren i förbindlig ton och tryckte värdinnans hand,

»att vi komma så här objudna på en familjefest! Men min hustru ville nödvändigt gratulera mamsell Emma på hennes förlofningsdag samt tillika se hur fru Boklund befinner sig. Hon har sjelf först nyligen blifvit frisk, tack vare en långvarig badresa.»

»Vi kunna ej vara nog tacksamma öfver herrskapets stora godhet», svarade fru Boklund rörd. »Det är glädjande att finna sig ihågkommen, då man minst väntat det, och —*men var så god och tag plats i vårt simpla lag, fru borgmästarinna.»

»Det ordet har ej sin tillämpning bland goda och aktningsvärda menniskor, och jag ser inga andra här», svarade denna vänligt och satte sig.

»Ack, hvad jag är glad öfver detta besök!» sade fru Boklund hviskande. »Det visar mig att icke alla af våra förra umgängesvänner förakta och försmå oss, sedan vår ställning blef förändrad».

»Vi hafva ingen rättighet att förakta annat än brottet och den obotfärdige brottslingen, och fru Boklund har, efter hvad jag hört, sedan den svåra pröfningen visat sig som en värdig föresyn för husmödrar.»

Värdinnan strålade af lycka, och då borgmästaren sedan föreslog en skål för de nyförlofvade och uppmanade dem att i det lif, som låg framför dem, välja föräldrarne såsom mönster, kände hennes och hennes gubbes förtjusning och rörelse inga gränser. Värden reste sig upp och höll för första gången i sitt lif ett tal, som, om det än uttalades stapplande och osäkert, dock ådagalade hans rörelse och tacksamhet mot både Gud och menniskor för den lycka han åtnjöt. Han klingade med farbror Gabriel och sade, att denne och hustrun bidragit att göra honom till hvad han nu var: en hederlig och lycklig man, och sällan har man funnit ett gladare sällskap än det, som denna afton var samladt på förlofningsfesten.

EN SMÅLANDSFLICKA.

PENNTECKNING

AF

G—L—R.

ÖREBRO.
LÄNSTIDNINGENS TRYCKERI.
1878.

En klar afton i medlet af September stod jag drömmande lutad mot bröstvärnet på Norrbro medan ögat, fångadt af en stigande förtrollning, följde de i det strålande månskenet bländhvita, dansande hvirflarne i strömmen, hvars brus, nu icke blandadt med dagens sorl, steg mäktigt ur djupet. När jag slutligen vid tolfslaget i Jakobs kyrka slet blicken från den fängslande synen, fann jag att nära mig en kvinna stannat, liksom jag blickande på de yrande silfverhvirflarne. Hon såg ihärdigt ned och stod alldeles tyst och orörlig, tills hon med baksidan af handen långsamt strök sig i ögonen, hvarvid jag såg tårar, klart glittrande i månskenet, nedfalla på hennes kinder.

Det enkla och stilla i hållningen, den allvarsamma, en bondkvinna tillhörande drägten gaf mig tanken att hon var en flicka från landet, kommen till Stockholm i den olyckliga tron att här lättare få tjenst eller annat arbete, och som likt flertalet blifvit sviken i dessa förhoppningar. Jag tog några steg mot henne och frågade:

»Är ni nykommen till Stockholm?»

Vid ljudet af min röst vände hon sig sakta om, hvarken skygg ej heller ifrig att börja samtalet. Efter en lång blick svarade hon med stark landtlig brytning, men en ovanligt klar ehuru låg stämma:

»Jag kom i går afton.»

Det ansigte jag nu såg, fullt belyst af månljuset, var ungt, sorgset och — vackert. Hon borde icke vara här ensam och vid denna tid på natten. Hade hon inga bekanta, hos hvilka hon kunde få bo? Denna senare del af min tanke uttalades högt.

Nej, det hade hon icke.

»Hvar har ni varit i natt då?» frågade jag.

»Jag kom in på en kyrkogård mot kvällningen och der var det som ett skjul bygdt öfver en graf, med bara ett staket för den sidan som var öppen, och jag klängde öfver staketet och satte mig i ett hörn öfver natten.»

Jag mindes att en grafvård på Klara kyrkogård svarade mot denna beskrifning. Än uppmärksammare såg jag på den unga kvinnan. Skulle jag kanske hafva ett rymdt dårhushjon framför mig? Nej, vansinnet kunde icke tala ur så lugna, djupa ögon.

»Var ni inte rädd?»

»Nog var det söckent alltid, men ingenting gjorde mig för när, och jag såg intet otyske heller.»

»Vill ni följa med mig, så kan jag nog skaffa litet bättre husrum i natt?» sade jag med ett hastigt beslut.

Hon var genast färdig att gå med. Utan vare sig blyghet eller djerfhet följde hon mig tigande. Hon gick med den för landsbygdens bondkvinnor egna gången, som är rask utan att synas vara det och ofta har en stor, enkel värdighet. Foten sättes ned så stadigt, som vore den fast besluten att stå just der den stält sig och lyftes igen icke mycket spänstigt eller lätt, men liksom medveten om ett mål dit den syftar.

»Hvad skall min värdinna säga?» föll mig plötsligt in, medan jag tyst anstälde dessa iakttagelser. Jag hoppas att den snälla gumman med alla moderliga kvinnors säkra blick skall genomskåda denna

flickas väsen, och nog skall jag draga någon ränta af det förtroende, hon påstår sig hafva för en »så ordentlig ung herre».

Den trygga lit, med hvilken flickan följde mig, obekante, rörde mig till en liflig känsla af naturbarnets stora och dock så värnlösa oskuld, bland alla de faror hennes okunnighet om en stor stads elände kastat henne i. Jag började göra upp en hel berättelse om anledningen till hennes hitkomst, och skulle just genom en fråga bryta tystnaden, som rådt under vandringen, när jag fann oss hafva hunnit dess mål: en ofta brödlös ung författares bostad långt bort på norr. Jag förde flickan uppför de fyra trapporna in i mitt rum och gick sedan att väcka min värdinna, hvilket gick långsamt nog, ty först efter upprepade bultningar på dörren fick jag höra ett gällt rop: »Är elden lös?» och sedan ett: »Gud bevars, tycker herrn att det är skäligt att skrämma lifvet ur folk midt i natten?» hvarpå det, att döma efter min otålighet åtminstone, dröjde ännu en lång stund innan gumman halfklädd tittade ut genom dörrspringan och jag fick tillfälle att i flygande fart sätta henne in i saken. Med en villighet och en försakelse af alla dumma och nyfikna omdömen eller frågor — för hvilket jag haft lust att krama den lilla tjocka gumman, ehuru jag för tidens vinnande afstod att följa mitt hjertas böjelse — drog hon sig till baka för att fullborda utstyrseln. Slutligen kom hon med ullschal öfver axlarna, nattmössan på ena örat och ljus i hand för att följa mig till mitt rum, der flickan stod, ehuru jag bedt henne sätta sig, men lutad mot dörrposten och med ett så blekt anlete, att fru Blom med ett: »Gud bevars, så förbi hon ser ut, stackars barn!» genast tog henne med sig för att i sitt kök ordna en bädd åt henne. Men innan fru Blom gick, kunde hon inte låta bli att med frågande ton till-

hviska mig: »Jag litar på herrn att det inte är någon tjuf eller annan otäcka, som herrn dragit hem med sig?»

När jag andra morgonen kom in i fru Bloms kök, låg flickan på knä vid jernspisen och fyrade på i den. Hon reste sig upp helsande, mera med blick än åtbörd, och det intryck hon gjorde vid dagsljus var lika godt, ehuru kanske mindre poetiskt, än när hennes sorgsna anlete i månskenet bar marmorns färg. Starkt bygd, medellång och välväxt egde hon till detta något utöfver landtbarnets friska kraft. Det var ett visst för denna flicka eget sätt, på hvilket hon bar sig så rak och höll sitt hufvud så högt, ehuru man snarare väntat att det skulle tyngas nedåt af de tunga, ljusa hårflätorna, som på landtligt sätt voro uppsatta i nacken, medan håret öfver framhufvudet var struket skinande slätt å ömse sidor af den raka benan. Det solbrända runda ansigtet skulle förefallit barnsligt, om icke munnen, trots de behagligt mjuka läpparne, haft mycket fasta drag, hakan en tvärsäker bestämdhet och pannan varit bred och öppen. När hon slog upp ögonen, verkade hennes blick alltid som en öfverraskning; ögonhåren slöto sig så tätt och tungt till kinderna, att de tycktes svåra att lyfta, men när det skedde, gåfvo de stora gråblå ögonen en frimodig blick lika oväntadt klar, som den plötsligt framblinkande blå fläcken i ett mörkt vårmoln.

»Hvad heter ni?» började jag det förhör jag mycket längtat efter och som jag kände mig både pliktig och berättigad att hålla. Men hur klumpigt vi män bära oss åt i dylika fall, det kände jag ögonblickligen!

»Elsa.»

»Än sedan?»

»Katarina.»

»Ja, men din fars namn?»

»Far är död; de kallade honom Svensson».

»Elsa Svensson således. Lefver din mor?»

»Nej, hon dog när jag läste fram mig.»

»Hos hvem är du nu då?»

»Jag tjenar hos moster Karin i Skogskulla.»

»I hvilken socken?»

Hon nämde en af Smålands gränssocknar mot Bleking.

»Har du tjenst der än?»

»Ja.»

»Huru i all verlden har du då kommit hit?» utbrast jag och satte mig ned i väntan på en lång berättelse. Elsa gjorde det samma lugnt på en pall invid spisen och tog ett vedträd, från hvilket hon började spänta stickor. Underliga flicka, tänkte jag: hon skickar sig i sin besynnerliga belägenhet lika enkelt och derför lika värdigt — nej, mera värdigt än en ung fröken, som tar emot i sin fars förmak!

»Jag har gått för det mesta», svarade hon.

»*Gått!*» utropade jag. Det var närmare femtio mil hon då hade vandrat.

»Ibland har någon körare låtit mig åka ett stycke, när han haft så vulet.»

»Hvarför for du inte på jernvägen i stället?»

Nu log hon så att en strimma af tänder, med nötkärnans friska hvithet, blänkte fram. »Det kostar stora pengar.»

»När gick du hemifrån?» frågade fru Blom, som stannat af med sin sysla att torka morgondiskarne för att lysna till Elsas berättelse.

»Jag lade i väg i lördags fjorton dagar se'n. Jag fick inte gå på fredagen, sa' moster, för det var otursamt.»

På något mer än två veckor hade hon således gjort hela färden!

»Och du var alldeles ensam?»

»För det mesta, men det var inte svårt att hitta, för när jag kom till jernvägen, följde jag den och frågade mig fram dessemellan. Värst var det när matsäcken tröt, för det var så — så ledt att be om mat och jag hade inte stunder till att bli still och göra något igen för hvad jag fick.»

»Men hvar låg du om nätterna, välsignade barn?» sade fru Blom.

»Ibland fick jag låna hus hos folk, men för det mesta låg jag på skullar, och när jag ingen stans kunde få husvara, gick jag längs efter jernvägen.»

»Blef du aldrig skrämd?»

»Tycker någon det!» genmälde Elsa, i det hon med ett kraftigt snitt klöf ett vedträd. »Jo, det var så rätt, en gång var jag ända vid att bli rädd, för jag hade somnat invid jernvägen och som det pep for jag upp rakt yrvaken och hann bara springa till sides innan den långa svarta snoa kom slingrandes och glodde med sina stora, runda ögon som röda kol.»

»Gud bevars, så hemskt!» utbrast fru Blom. »Att hon kunde töras allt det der, hon som är så ung? Hur gammal är hon?»

»Två och tjugo och litet på det tredje, för jag fyller år vid Olsmessan.»

Jag kunde nu icke längre återhålla den fråga, jag hoppats hon skulle förekomma genom något tillägg i de trovärdigt och enkelt gifna svaren. Men som det aldrig kom, sporde jag, uppmärksamt beskådande pannorna på fru Bloms kökshylla: »Men hvarför kom Elsa hit till Stockholm? Det är nog inte för en småsaks skuld, du gått den långa vägen?»

Elsa teg.

»Är det för att helsa på någon?» fortsatte jag.

»En fästman, kanske?» gissade fru Blom.

Jag ångrade min fråga vid åsynen af den klara rodnad, som snabbt spred sig öfver Elsas kinder, och det

plågsamma bryderi, som kom hennes blick att envist fästa sig vid golfvet. Efter en kort strid vände hon sig dock halft mot fru Blom och sade mycket lågmäldt, ehuru stämman behöll sin klara fasthet:

»Det kommer allt an på ett manfolk, som frun säger.»

Icke öfverraskad men nästan harmsen hörde jag denna bekännelse. Det var således den vanliga berättelsen om en slyngel till karl — det är oftast de sämsta karlarne, som vinna de yppersta kvinnorna — som narrat till sig ett hjerta, hvilket han sedan kastat bort, och så hade den stackars flickan vandrat hit efter den otrogne. I kraft af motsatsernas tilldragningskraft förestälde jag mig honom som en rå, framfusig skojare, så olik Elsa som möjligt. Huru kunde hon hålla fast vid en sådan?

»Du skall väl söka upp honom då?» sade jag litet tvärt. »Hvar bor han?»

»Ja, den som det visste», sade Elsa, medan en skugga drog öfver de klara ögonen. »Aldrig kunde jag tro att Stockholm var så ogrundadt stort, många gånger större än Kalmar. Jag tänkte att en skulle få tag i — känningar med samma.»

»Nå, hvad heter han då?» frågade fru Blom. »Du kan väl begripa, barn lilla, att du inte kan leta reda på honom sjelf, utan man får lof att fråga i polisen. Hvad har han för arbete? Huru länge har han varit här? Hur ser han ut?»

»Han lade i väg straxt efter midsommar och sade att han hölls med något byggarbete.»

Fru Blom märkte ej allt det utelemnade i Elsas svar, utan började en öfverläggning med mig om de åtgärder polisen skulle kunna vidtaga för att skaffa Elsa reda på den hon sökte. Elsa blef allt oroligare och afklippte alla förslag med den bestämda önskan att söka sjelf. — Jag, som kände landtfolkets farhåga

för polis och alla slags rättstjenare, fann att fru Bloms välmenta oförsigtighet beröfvat mig de upplysningar, som kunnat, Elsa ovetande, hjelpt henne att vinna sitt önskemål. Ty när inga frågor kunde från de fasta läpparne locka annat svar än det redan gifna, följdt af det allt mer bestämda: »Jag hittar'n allt sjelfr, så insåg jag orimligheten af att efterspana en smålänning, som hade bygnadsarbete, sådana fans det mer än godt om. Den enda hjelp Elsa antog, var att fru Bloms tjensteflicka skulle få följa henne, tills hon lärde sig hitta sjelf, och sedan jag i fru Bloms inre rum haft en liten uppgörelse med den snälla gumman i anledning af det omak, jag genom min skyddsling orsakat henne, och denna slutat till bådas vår belåtenhet, skulle jag gå, när en bar fot, som stack fram under Elsas mörka hemmaväfda klädning kom mig att fråga om hon behöfde något — kläder eller skodon? Hon svarade förlägen, att om det inte vore så skamligt, hade hon tänkt fråga frun, om hon kunde afvara några gamla känger, för fast hon ofta gått barfota med kängerna i knytet, så var det ändå fullt af hål på dem; »för våran skomakare är en redig slarfver till att göra något sträfvigt», slutade Elsa.

Som fru Blom inga passande känger hade, sände jag hennes Mina efter ett par, som Elsa länge och försynt vände på. Trots deras enkelhet, voro de troligen det prydligaste hon i den vägen sett. Plötsligen sade hon, vänd mot fru Blom: »Är han rik?» Det blygt intagande i ton, i sätt, på hvilket den rättframma frågan uttalades, kom allt mitt deltagande för Elsa att flamma upp igen.

»Inte fattig åtminstone», svarade jag med mera hänsyn till Elsa än till sanningen.

»Annars kan jag allt betala'n, när jag får ut min lön-ull, för den är så rar och hvit, att jag får redigt

mycket för den, om jag säljer den till madamen i Långemåla, och hon har långe tingat på den.»

»Du kan ju sticka mig ett par strumpor af den i stället», föreslog jag för att lätta hennes sinne, hvilket som vanligt hos all ursprungsfrisk allmoge bevarat den stolta sjelfständighet, som tryckes hårdt af skuldkänslans börda.

»Många tackar då», sade Elsa och steg fram och räckte mig handen.

På aftonen kom fru Blom in och berättade mig att Mina berättat henne att hon, Mina, trott att hon skulle »gå åt», för så hade Elsa gått omkring och stannat öfver allt, der något bygnadsarbete varit på färde, samt tittat på alla mörklagda, långa karlar hon mötte. Sjelf hade Elsa varit långt mera ordknapp än på morgonen. Sjelf hade fru Blom hört henne gråta, när hon krupit ned i sin bädd på köksgolfvet — så att det riktigt skurit henne i hjertat, sade den lilla gumman.

Nära en vecka hade gått på detta sätt, med den skilnaden att Elsa förunderligt snart lärt sig hitta sjelf och således gick ensam. Jag hade under dessa dagar sett henne sällan och öfvat sjelfförsakelse genom att afstå från det stora nöjet att locka fram den klara, sorgsna barnablicken under de mörka ögonhåren, den skära rodnaden och det snabba löjet, som gräfde så farliga gropar i de runda kinderna. Hvarken på fru Bloms eller på mitt eget område hade jag sökt något längre samtal, både för att ej ådraga henne den lättaste skugga af misstro från de båda andra kvinnorna, och dels -- hm — dels emedan jag inte onödigtvis ville löpa fara att icke förblifva hvad jag sätter värde på att vara, en hederlig karl.

Nu ansåg jag mig opåtald både af fru Blom och mitt eget samvete kunna följa min böjelse och mitt deltagande i Elsas öde, på samma gång som mitt

lilla praktiska vett sade mig, att saken icke mycket längre kunde fortfara på detta sätt. Jag gick i skymningen in till fru Blom, der köket stod tomt så när som på Elsa. Hon satt på en pall framför den tända elden, hvars svaga sken belyste hennes i händerna nedlutade hufvud.

»Hur är det fatt, Elsa?» sporde jag.

»Å herre Gud!» snyftade hon, »han är visst ålagd (afrest) re'n.» Hennes kraft syntes nu för första gången bruten och hennes tystnad med den. Och sålunda fick jag nu af henne sjelf i afbrutna meningar höra hennes lifs korta saga.

»Jag kände på mig att det skulle bli någon olycka af Spå-Lottas galna funder. Å herre Gud, att jag skulle låta narra mig af den otäckan! Det var jag, som dref honom i väg, skall herrn veta, och i ondt mod till. Gud i himlen, så illa jag har gjort!»

Elsa skakades af så våldsam gråt, att hon först efter ett uppehåll lugnare fortsatte:

»Se, det var så, att sinnet rann till i mig, när nämdemans Kristina, som alltid varit så dan efter Åke, sade till mig, då vi följdes i väg från kyrkan söndagen efter midsommardagen, att jag hängde efter Åke bara för att han var rik och jag var fattig, och en torparpiga som jag behöfde inte tro att jag skulle få en fullgårdsbonde. Han kunde allt få det som var likare än jag, om jag bara lät honom vara med fred, för Åke hade sagt åt Kristina på midsommarleken att han inte vånnade mig, men att jag var så glad åt honom, så han aldrig fick vara med fred för mig. 'Det var lögn', sade jag åt Kristina, 'och det skall du allt varsna!' Och så gick jag min väg och hon sin, men jag var så tung invärtes, så när jag hann till hagen, kunde jag inte höra't längre, utan jag satte mig på en sten och grät. Bäst som det var stod Spå-Lotta tätt intill och frågade, hvad jag

hade att gråta för, som hade en så ung och vacker fästman. Och då var jag så illa galen, så jag talte om alltihop för den leda käringen, som jag alltid varit rädd för annars; för hon är en redig trollpacka och hon förgör både folk och kreatur, fast de allt hålla för att hon kan skaffa igen och läsa öfver sjuka med. Och Spå-Lotta såg så grundrik ut och titta' så visst på mig med sina svarta ögon, så jag vardt som yr och trodde allt hvad hon sa', för hon menade att hon kunde nog låta mig veta, om Åke hade allvar i sinnet mot mig, eller om det bara var konster af honom, och om jag gjorde som hon sade för mig, skulle jag snart veta om Kristina hade ljugit eller inte. Men först fick jag lof att ge henne något, för annars gick det inte, sa' hon, och när jag inte annat hade, bjöd jag henne mitt nya förkläde, och det tog hon den otäckan.»

»Nå, men hvad lärde hon dig då?» frågade jag nyfiken.

»Å, det var bara slarf», sade Elsa förlägen.

»Men säg det ändå», bad jag.

»Ja, det var bara det, att jag skulle laga att Åke kom en söndagskväll och helsa på, och så skulle jag repa mig i fingret så att några bloddroppar kom i hans kaffekopp, och när han hade druckit den, skulle jag säga: 'Nu har du druckit det sista, jag bjuder dig på, för förr blir det två torsdagar i en vecka och jul två gånger på ett år, än vi komma i hop, för jag vånnar dig inte mer än snön, som föll i fjor och daggen som föll i går', och en lång ramsa till, som jag inte mins. Och så sa' Lotta, att om Åke frågade, hvad jag menade, så skulle jag inte svara ett enda ord och inte tala om det hvarken för honom eller någon ann', förr än jag hade gjort det samma och sagt det samma två söndagar till.

Här gjorde Elsa ett litet uppehåll, under hvilket jag grubblade på den egendomliga och bland allmogen ej ovanliga vidskepelse, för hvilken Elsas annars klara sinne blifvit mottagligt genom den sårade stoltheten, och som af Spå-Lotta blifvit använd på ett sätt, som visade att hon icke saknade menniskokännedom, hvilket också är den egentliga trollkonst, som de kloka besitta. Möjligen hade denna särskilda vidskepelse sin yttersta grund i den fornåldriga tron att själens säte var i blodet, och att den, som ville gripa en annans innersta väsen, derför trott detta ofelbart skola ske genom att blanda några af sina bloddroppar i dennes dryck. Att Spå-Lotta var en bedragerska, det var möjligt, men dum var hon inte.

»Och så bar det så till, att Åke kom just den samma kvällen, och jag tyckte han såg liksom litet svårmodig ut, så jag fick för mig att han gick och grunnade på det, som Kristina hade sagt. Och moster Karin var gången till en bön, så jag var ensam hemma, och jag lagade till kaffet som Spå-Lotta hade sagt och sade så som hon hade sagt för mig. Men inte hade jag tänkt att det skulle bli så svårt att få svara ja eller nej på allt det som Åke frågade och bad, och till sist blef han så ond, att han gick och sade, att han inte lät kasta med sig som om han vore en vante. Jag blef så illa till mig, att jag gick efter honom för att tillstå allt ihop, men vid han vände sig om för att låta igen grinden, såg han så visst på mig och sade: »Är det ditt sista ord, Elsa? Jag hade allt varit värd annat, som hållit fast vid dig fast både slägt och känningar skällt mig för galen». Och Gud allena vet hur det kom sig, för fast jag förut var så mjuk invärtes, så jag kunde talt om allt ihop för Åke och bedt honom på mina bara knän om förlåtelse, så rann mig vid de orden Kristinas prat i sinnet och jag svarade: 'Så må du ju

vara glad att jag aldrig i tiden vill in i din stormodiga slägt, om du än tigger tills du inte orkar tala längre!» Som jag hade sagt det, släpte han grinden så hon slog igen och gick sin väg. Om han bara hade vändt sig om, hade han nog sett hur det var fatt, för jag var nära färdig att segna ner, så ångsen vardt jag, när jag såg att Åke vardt ram svart i ögonen och hvit i ansigtet som ett lik. Och när jag såg'en vika om vägen, var det som om en stor sten sjunkit ner i bröstet på mig, och den ligger allt än. Jag orkade inte springa efter honom och jag mäktade inte ropa heller, för jag skalf som ett asplöf. Söndagen efter gick jag till kyrkan, men han var inte der, utan jag sporde att han lagt af med en hop andra gossar, som reste till Stockholm efter arbete. Och till föräldrarne hade han sagt, att han inte vånnade hvar han var, men i hemsocknen ville han inte vara, för der var *en* för mycket allaredan.»

Elsa höll upp.

»Stackars Åke», sade jag, antagande att de stora tårarne i hennes ögon gälde honom.

»Ja, stackare han», sade Elsa.

»Det vardt allt ledt för mig med», sade Elsa efter en stunds grundande. »Hvar dag vardt så lång som en vecka, när jag aldrig fick något spårslag efter Åke. Jag tänkte både ett som annat, och fast moster Karin sa', att det var mitt högmodiga sinne som jag nu led för, så visste jag allt att det inte var bara högfärd inte; för fast jag varit glad åt Åke i mången god dag, så ville jag inte ha' honom, om han se'n skulle burit hat till mig för jag bara förde fattigdom och kif i hans fars hus, och jag hade fått höra det, att han tagit mig bara för det jag hängde efter honom, för då hade ju både han och jag blifvit eländiga. Jag trodde mest jag skulle bli ifrån mig, när jag sporde att Åke skrifvit hem att han

skulle lägga af åt Amerika i Oktober månad. Moster Karin hade hört om det af hans mor på ett ystmöte, och hon var så till sig, så hon visste sig ingen råd, och fast de hade skrifvit till honom och bedt honom så bönligt att han inte skulle ge sig i väg, hade de intet svar fått, för han hade inte sagt i sitt bref hvar han bodde, så brefvet hade nog inte kommit fram. Och all skulden lade de på mig, sade moster, för de hade sport att jag hade talat med Spå-Lotta, och då var det säkert att hon hade lärt mig något otäcktyg att förgöra honom med.»

Det bittra i denna beskyllning grep Elsa så, att stämman åter blef oklar, och tårar trängde fram under de nedslagna ögonhåren. Hon strök bort några stora, klara droppar och fortsatte:

»Inte en blund kom i ögona den natten, och på morgonen sade jag åt moster, att jag ville ge mig af till Stockholm, för jag hade en sådan ängslan i mig, att jag vardt ifrån mig, om jag inte fick gå. Och hon hade inte hjerta att neka mig, sa' hon, för hon visste sjelf hur det var att mista det käraste, sa' hon. Hon ville jag skulle tala till Åkes föräldrar om det, och ställa mig respengar och sällskap; men jag dömde som så, att det var bättre att ingen visste något om det, i fall det vardt otursamt.»

Efter ytterligare ett uppehåll tillade Elsa med mycket låg röst:

»Och i öfvermorgon är det fjerde söndagen se'n jag gick, och han kan vara sin kos längese'n.»

Under Elsas enkelt, utan alla åtbörder gjorda berättelse hade hennes vackert bildade fast grofhylta händer legat stilla i hennes knä och hennes stora sorgsna ögon blickat framåt, liksom beslutsamt återseende de berättade ödena ansigte mot ansigte. Nu vände hon blicken full af ängslig vädjan till mig,

som intet svar kunde finna. Efter en kort, fruktlös väntan sporde hon:

»Är det fasligt lång väg till Amerika? Det är väl mycket stort der — mycket större än Sverige?»

»O kvinnotrohet», utbrast jag, men vid Elsas undrande blick sade jag i en annan ton: »För dig är det inte långt borta eller så stort att du inte kan hitta.»

Elsa grundade synbart på detta och tittade litet undersamt på mig, men sade slutligen:

»Folk säger annars att det är så långt och ledt att resa dit; men det vore väl för mig, om det vore som herrn säger.»

Och så gick jag, sedan vi kommit öfverens om att Elsa skulle söka ännu två dagar till, och efter den tiden skulle jag få hjelpa henne att komma honom på spåren genom polisens mellanhand.

Men redan kvällen derpå knackade det tämligen sent på min dörr, och som jag hade just henne i tankarne, föreföll det klart nog, att det var Elsa som steg in. Men var det väl samma Elsa. En frisk rodnad brann på hennes kinder, en stråle dansade mellan de svartblå skuggorna i ögat och ett leende bröt ofrivilligt fram vid min blick. Hvad detta talande anlete hade att förtälja, derpå kunde jag ej taga miste.

»Jag skulle fara min väg i morgon i otta med tåget», började Elsa.

»Ensam?»

»Å nej, det blir det nog inte», sade hon med ett än gladare löje.

»Så, du har hittat Åke nu», fortsatte jag. »Det gläder mig mycket — för din skuld. Hvad sade han, då han fick se dig och hvad gjorde han?»

»Han hölls med murararbete», svarade Elsa — litet skälmsk och mycket röd. Det var allt det besked jag fick.

»Kommer inte Åke hit?» frågade jag vidare.

»Jag ville allt haft hit'en, men han var liksom skamsen.»

Åter ett uppehåll.

»Hvad skall jag göra'n igen för allt hvad han gjort mig?» spörde Elsa med den vackraste fuktiga blick.

»Å du skall inte vara stygg mot Åke flere gånger», svarade jag.

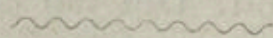
Elsa såg undrande på mig, men log strax igen, ehuru de allvarliga ögonen stodo fulla af tårar. Hon gick fram till mig och med ett varmt, fast handtag sade hon innerligt:

»Tack ska' han ha', många tackar! Och Gud löne honom som jag ville det!»

»Gud välsigne dig Elsa och Åke med», tillade jag, fast jag måste bekänna, att jag tänkte mera på henne än på honom.

När Elsa var borta, tänkte jag i början ofta på henne, men tiden hade redan något blekt äfven detta friska minne, då på hösten året efter en Smålandsbonde, som fru Blom sade till mig, hade lemnat ett paket, som, när jag öppnade det, innehöll — några par ypperliga ullstrumpor! Förvånad letade jag i paketet efter något, som kunde antyda hvem den onämde gifvaren var, och jag började fundera på en gammal faster, som brukade sörja för min lekamliga nödtorft i den vägen, då ett fotografikort föll mig i hand, och på detta log Elsas rena ansigte vid sidan af en mörklagd ung karls, och en rask manlig hand hade på baksidan skrifvit: »Med vördsam helsning från Åke Andersson och Elsa Andersson.»

Jag måste till slut för sanningens och fullständighetens skull tillägga, att Åkes ansigte var ett af de vackraste och frimodigaste man gerna kunde få se.

LIFVET I TOMTEKULLA.

FOLKLIFSBILD

AF

ROLF ARNESON.

ÖREBRO.
LÄNSTIDNINGENS TRYCKERI.
1878.

»Hvem är det, hvem är det? lä' bli-i, lä' bli-i-i-i-i!»

»Å, lilla Elsa, det är ju bara jag», sade Anders och tittade fram.

»Otäcka pojke, hvad du då kan skrämma en. Gör inte om det der igen, för då . . .»

»Då blir du ond på mig», sade han och slog sin arm om hennes lif.

Samtalet fördes emellan den raske Anders, prestgårdsdrängen, och arrendatorns vackra Elsa. Han hade just varit och släpt hästarne i vall, och på hemvägen gick han stigen öfver hagen, der han helt säkert skulle träffa kärestan sin, ty han visste, att hon vid denna tid skulle vara der för att mjölka kossorna. Och han bedrog sig icke, ty der satt hon ju, hans barndoms leksyster och hans ungdoms drömda brud så vacker som en dag: och mjölkbyttan hade hon i knät, och det var då rakt omöjligt att kunna motstå frestelsen att spela henne ett litet spratt. Sakta smög han sig bakom henne, tog henne för ögonen, och hon blef så rädd, flickan, att hon nära nog hade slagit ut mjölken ur byttan och skrämt bort kon för sig. Nog låtsade väl Elsa bli ond öfver gossens djerfhet; men det var väl inte så farligt heller, det visste Anders mer än väl.

Elsa skyndade nu att uträtta sina sysslor. Ömma och förtroliga ord vexlades då och då emellan henne och Anders; men hvad de sade, kunna vi icke få

höra, på det verlden icke må få kunskap om hvad endast tvänne skola veta.

Ett par dagar efteråt steg Anders in i sin husbondes studerkammare. Der satt han i all sin värdighet, herr prosten i Tomtekulla, och sög doftande »Gefle vapen» ur sin sjöskumspipa, under det han läste i en bok, som han lade ifrån sig, då drängen steg in.

»Nå, Anders, hvad står på? Vill du mig något?» sporde prosten.

»Ja, om inte prosten misstycker så . . .»

»Så, . . . nå, hvad då?»

»Så ville jag säga upp tjensten till hösten», svarade drängen något förlägen.

»Hvad för något? Flytta! Trifs du inte hos mig längre?» sade prosten, i det han reste på sig och stälde sig midt för Anders.

»Jo, nog trifs jag alltid, men jag har tänkt att slå mig på något annat, så att jag snart kunde bli min egen.»

»Nå, hvad skulle det vara, då? Du tänker väl inte att börja studera heller?» svarade prosten, som alls icke tyckte om att Anders sade upp.

»Nej, jag har tänkt komma in till en snickare i sta'n och se'n blir det alltid någon råd», påstod drängen.

Prosten såg missbelåten ut, men nu var det ingen annan råd, Anders hade sagt upp och skulle bort. Prosten tyckte sig icke kunna mista en så duglig och trogen tjenare, som Anders hade varit. Han var född på prostgårdens egor, fadern hade varit torpare, och Anders hade så godt som vuxit upp under sin husbondes omvårdnad. Nu skulle han ut i verlden, det var ingen hjelp derför. Och när den tjugufjerde Oktober kom, packade Anders ihop sitt lilla gods och reste in till staden, sedan han naturligtvis först sagt

farväl åt en viss person, som han kanske icke på länge finge träffa.

Vintern hade gått om. I Tomtekulla hade man roat sig med hvarjehanda. Stundom höllos kalas, stundom kafferep, stundom spelpartier och emellanåt roade somliga sig med att gifta bort än den ene, än den andre bland bygdens giftasvuxna söner och döttrar. Der fans en riksdagsman, Per Nilsson i Saxhult, en riktig storkarl der i trakten, ty han brukade vara med öfverallt, både på folkmöten och fämöten, både på stora och små tillställningar, och man skall se, att han höll sig mäkta styf, då han kom att få ett parti priffe med majoren och länsmannen och ibland med sjelfve kronofogden. Huruvida han som »politikus» intagit något mera framstående rum bland »farbröderna» i Andra kammaren, förmäler icke historien, men det säges, att han äfven der gjort sig bemärkt genom en snillrik motion, som åsyftade att »riksdagen måtte besluta det pingsthögtiden måtte firas tidigare om våren än sedvanligt vore, enär man på hans hemort strax efter nämde högtid brukade släppa kreaturen i vall». Som nu denne »hedersfarbror» hade en förhoppningsfull son, Svante, som skulle blifva arftagare till en icke obetydlig förmögenhet, och Lars Perssons Elsa — hon som vi förut gjort bekantskap med — likaledes troddes få en vacker hemgift, så var det ganska naturligt, att mången förnumstig kaffesyster gaf Lars Persmor en vink om, att ett parti mellan dessa båda unga tu icke vore ur vägen. Och sedan hon i sin tur gifvit sin gubbe kännedom om hvad »folket sade», och denne visade sig ganska hågad för en sådan förening, hvarom kaffesystrarne ej höllos i okunnighet, så började man tämligen allmänt taga för afgjordt, att Svante och Elsa

skulle ha hvarandra. Men derom visste ingen af dem sjelfva ännu något; och bäst var det väl, att så förhöll sig, ty Elsa var alls icke hågad att tänka på någon annan än Anders.

Halftannat år eller något mer hade förgått, sedan Anders begifvit sig in till staden. Genom flit och träget arbete hade han snart hunnit sätta sig så pass mycket in i sitt yrke, att han trodde sig kunna stå allmänheten till tjenst der hemma i Tomtekulla. Han längtade till baka till landtlifvets lugn, men det var nog en starkare dragningskraft än blott hemlängtan, som förmådde honom att återvända. Nu hyrde han sig en liten stuga; der slog han upp sin verkstad, och länge dröjde det icke, förr än han hade fullt upp med kunder, som enstämmigt vitsordade hans dugliga arbete, så att han, snarare än han hade väntat, vardt anlitad i socknen, ehuru han visst icke saknade medtäflare i yrket.

Sommaren började kläda fält och lundar i högtidsskrud: silfverbäckar dansade likt glada barn öfver sten och tufva, och i furutopparne sjöngo skogsfåglarne sina hymner till Skaparens lof. Det var vid midsommartid och ungdomen i Tomtekulla beredde sig till att på sedvanligt sätt fira högtiden med lek och dans omkring festligt prydda midsommarstänger.

Omkring niotiden på midsommaraftonen såg man stora skaror af gossar och flickor samlas till Stortomta by, der en väldig stång skulle resas. Kalle i Syltoppen, spelmannen, stämde fiolen, och nere på landsvägen hörde man toner af Pelle Kläms handklavér. Det såg ut att blifva en riktigt rolig afton, och alla, som hade lediga ben, lofvade sig sjelfve att dansa allt hvad tygen höllo. Och det blef en dans och ett jubel, som stodo i högan sky. Flickorna skrattade

och föllo hvarandra om halsen af idel glädje, och gossarne voro så artiga kavaljerer som trots några verkliga balriddare, men främst bland alla var dock riksdagsmannens Svante ett riktigt lejon bland kavaljerer. Anders var med och Elsa var med, men de dansade icke med hvarandra. Visst kom han till henne en gång och bad om en dans; men hon svarade något undfallande, att hon icke visste, om det gick an; men då Svante bjöd upp henne, neg hon så djupt, att det började göra Anders svartsjuk, då han såg hennes artighet. Han ville icke dansa mer, då han ej fick dansa med henne, »den enda», utan drog sig till baka; men sådant kunde icke Elsa undgå att märka, ty hennes tankar voro nog hos honom, fast hon icke ville visa det; kanske ville hon äfven sätta honom på ett prof: ett hjertas tankar äro så mångahanda.

Solen började redan purpra österns rand, för att åter lysa öfver en ny dag, innan den glada skaran skingrades, för att under ett par timmar hemta hvila från lek och gamman. Anförda af Pelle Kläm och hans klavér, drog en skara åt ett håll, en annan hade fått med sig Kalle i Syltoppen. Med denna tågade Elsa och Svante. Anders hade långt för detta stuckit sig undan och begifvit sig hem. Vid midsommarsdansen märkte han att han var öfverflödig; här kunde han ej få ens en vänlig blick af Elsa; hvad hade han då der att göra? Skulle hon, månne, alldeles förskjuta honom? Var det möjligt att hon hade i sinnet att bedraga honom? Sådana tankar kommo för honom i ensamheten, och derpå må ingen undra. Men, tänkte han, om jag går till kyrkan i morgon, kanske kunde jag då få se henne och tala vid henne också. Och det gjorde han.

Tidigt följande dagen begaf han sig till kyrkan. Solen sken så varm och klar; det var så söndags-

heligt och högtidligt, ty det var som om hela naturen firat sabbat, och med andäktiga känslor trädde Anders inom kyrkogårdsporten. Han stälde sig borta vid kyrkogårdshörnet, der han hade utsigt öfver landsvägen, så att han kunde se huru brokiga skaror af kyrkobesökande nalkades templet, och han såg och såg, om han icke bland de vandrande också skulle upptäcka henne, som han tänkte på; men det gjorde han icke. Han gick bort till sina föräldrars graf och kände sig så ensam i verlden; ty så är det, när vi tro att den, vid hvilken vi fästa våra innerligaste tankar, ej mera bekymrar sig om oss. Men der kom någon så sakta och tyst, som om man ej velat störa honom i hans betraktelser. Han vände sig om och såg i det samma Elsa lägga en frisk blomkvast på hans egna föräldrars graf. Hans ögon tårades. »Tack, Elsa!» sade han och gick fram till henne, i det han fattade hennes hand. »I går var du så besynnerlig emot mig, men i dag känner jag igen dig. Tack, Elsa!»

I det samma kallade kyrkoklockorna till samling, och folket begaf sig in i templet, der allt bar en högtiden värdig prägel; ty predikstolen, altaret, ljuskronorna och bänkarne voro sirade med blommor och grönt. Skolbarnen hade dagen till ära under sin nitiske lärares öfverinseende inöfvat en sång, som afsjöngs från läktaren, och så började predikan. Prosten hade till ämne för sin betraktelse valt Zakarias' lofsång och visade i till hjertat gående ordalag, huru Guds oändliga kärlek till menniskorna att vilja sända oss frälsningens evangelium borde mana hvar och en till kärlek mot hvarannan, och när han med lågande nit framhöll detta, kunde ej Anders låta bli att kasta en varm blick bort till stolen der Elsa satt, hans blick mötte hennes, och hon blef röd om kinden, som då bloddroppar falla på snö. Den stunden var deras själars rätta förening.

Ungefär en månad senare inträdde Anders i Lars Perssons stuga, der mor Greta hade några göromål för händer.

»God afton på er, mor Greta!» helsade Anders.

»God afton. Är du ute och går i dag?» svarade gumman något förvånad.

»Ja, jag skulle titta in litet; jag ville tala ett ord vid kära far», sade Anders; men han såg så förlägen ut, att det visst icke kunde undgå att väcka mor Gretas uppmärksamhet.

Elsa kom in i det samma, och sedan Anders helsat på henne, gaf mor Greta flickan anvisning hvar hon borde söka farsgubben.

»Ja, då kan jag ju gå ut till honom sjelf», anmärkte Anders, och det såg ut som om mor Greta ingenting haft deremot, ty hon gjorde inga invändningar. Anders tog således sin hatt och uppsökte Lars Persson på ladugården.

»God afton, kära far!» helsade Anders.

»God afton!» svarade Lars Persson något tort. Anders tyckte icke om svaret.

»Jag ville tala vid er ett ord», sade Anders efter en stund.

»Jaså, vill du det. Nå, hvad vill du?» sade gubben och såg upp.

»Jo, jag hade tänkt att, som jag till hösten får min nya stuga i ordning, så skulle jag söka mig en hustru . . . och . . .»

»Och då tänkte du, att jag skulle kunna skaffa dig en, kan jag förstå», svarade Lars Persson, som genast förstod hvart åt det lutade.

»Ja, Elsa och jag . . .», svarade Anders något förbryllad.

»Jaså, Elsa och du? Nej, se det blir nu ingenting af med den saken. Du har ju knapt så att du kan försörja dig sjelf, och far din kände jag nog

till, det kräket; det var si och så med honom; mins det nog.»

»Lars Persson!» svarade Anders förtrytsam. »Väl är det sant, att far var nästan ett fattighjon, en fattig torpare, men ärlig karl var han; och väl är jag fattig, men ett par starka armar har jag, och arbete har jag, och på Guds makt skall jag kunna försörja både mig och Elsa så bra som någon.»

»Stora ord det der i en pojkes mun!» genmälde Lars Persson. »Gå din väg, pojkvalp, och laga att du blir torr bakom öronen, innan du ger dig till att fria; och akta dig för att komma hit och bjuda dig an, ty min flicka, ser du, är inte född till hustru åt en sådan som dig!»

Anders kastade en lång och frågande blick på gubben, liksom om han velat utforska, om det kunde vara sitt hjertas verkliga mening, som Lars Persson nu hade uttalat. Men gubben nickade helt tvärt till afsked och lemnade Anders ensam, hvadan denne också fann rådligast att styra kosan till sin ensliga boning, der han nu fritt kunde öfverlemna sig åt sina känslor, som naturligen måste vara mycket upprörda.

Åtta dagar efter ofvan skildrade tilldragelse var Lars Persson till staden, der han träffade riksdagsmannen Per Nilsson, just som denne kom ut från hökare Smörlings bod.

»Se, god dag på dig, bror!» helsade Lars Persson, ty de voro sedan gammalt bekanta och goda vänner, och hade ofta varit till sammans vid priffebordet och en lång tid haft »Fäderneslandet» i bolag. »Så bror är inne i sta'n i dag.»

»Ja, jag är det; och du är inne och torgar du, förstår jag», svarade Per Nilsson.

»Och det har gått riktigt 'våll' i dag», försäkrade Lars Persson, arrendatorn på prestgården. »Det skola vi ha' oss en knapp i västen på, om du vill följa mig in till Karolins. Kom nu, så får jag tala vid dig, Per Nilsson.»

»Ja, jag vet inte det», svarade han tveksamt.

»Å prat, kom nu!» Och så gingo de in till Karolins, der de fingo sig en halfva punsch, »tåcke' som herra' dricker».

Vid glasens klang kom snart språklådan att öppnas, och nu började Lars Persson riktigt komma i tagen. Han satte sig midt för riksdagsmannen och tog honom i kragen med ena handen och svängde oupphörligt med den andra.

»Och bror kan tänka sig», sade han till honom, »att flickan allaredan har haft friare.»

»Hm, hm! hvem då, du?» frågade Per Nilsson.

»Gissa, gissa, om du kan.»

Det kunde han omöjligt göra. Det var om Elsa de talade, och man hade bragt å bane Anders' misslyckade frieri.

»Jo, hvad säger du om, att Snickar-Anders der hemma har varit framme?»

»Hm! . . . Pojken är väl inte riktigt slug», menade riksdagsmannen, i det han kliade sig i pannan och gjorde en grimas, som vore värd att ritas af.

»Ja, så tänkte jag också», sade Lars Persson, »och derför gaf jag honom genast afsked på grått papper, och bad honom akta sig för att komma igen . . . .»

»Nå, hur är det med din pojke?» frågade Lars Persson efter en stund, liksom för att byta om samtalsämne.

»Jo, bra nog, men han är en sådan herre, så; och du ska' se, att han kostar mig något, den göken», försäkrade Per Nilsson.

Och nu följde en beskrifning öfver den hygglige unge mannens, den förhoppningsfulle sonens, utgifter och omkostnader, som han måste hafva för att underhålla sina bekantskaper med bokhållare och volontärer samt annat »hyggligt folk», och huru han hade druckit brorskål med baron Sadelknapp och vunnit trehundra kronor på kille. Men det der tyckte visst inte Lars Persson var något att skryta med, och han gaf sitt ogillande till känna.

»Det kostar allt att lefva på så der stor fot», sade han.

»Å ja, visst», sade Per Nilsson, »men ungdomen bör ha roligt någon gång; tids nog blir man gammal», och deruti tycktes Lars Persson ge honom rätt, ehuru han inom sig tänkte, att den, som icke lär sig att arbeta och göra något *verkligt gagn,* med honom blir det aldrig något bevändt i denna verlden, ty en sådan gör hvarken sig sjelf eller någon annan nytta. Men han tänkte dock, att Svante skulle väl bli stadig en gång, han också.

»Nå, han skall väl tänka på sin framtid något?» fortfor Lars Persson.

»Jag tänker köpa Tomteby åt honom, och se'n ska' han gifta sig», försäkrade riksdagsmannen.

Och nu började Lars Persson vitsorda riksdagsmannen som en mäkta klok och förståndig man; och så kom han på tal om sonens giftermål, ty sedan det gyllene flödet i buteljen en gång lossat tungans band, hade gubbarne ej mer några hemligheter för hvarandra, och de bygde luftslott höga som Babels torn, och innan de lemnade källarlokalen, hade de kommit öfverens, att riksdagsmannens Svante och Lars Perssons Elsa prompt skulle ha hvarandra, de måtte nu säga hvad de ville.

Så bruka omtänksamma fäder sörja för sina barns framtid.

En dag fram på hösten satt prostinnan, en riktigt rund och präktig gumma, och stoppade korf i prostgårdsköket. Stina, köksan, stod och såg ut genom fönstret.

»Kors då, jag tror Lars Persmor är ute och går i dag; hon kommer hit, prostinnan!» utropade Stina i sin förvåning.

»Du ser galet, flicka! Stå nu inte och häng så der vid fönstret, utan gå till dina syslor. Liksom du inte skulle ha annat att bestyra.»

Prostinnan ville tydligen visa sin makt och myndighet, som vi höra.

I det samma öppnades köksdörren och in trädde mor Greta, Lars Perssons hustru, och neg så djupt och artigt.

»God dag, god dag, fru prostinna!» helsade hon.

»Nå, så sannerligen är icke Lars Persmor ute och går i dag. Välkommen, välkommen, kära mor Greta. Jag är så smörjig om händerna, så att jag visst inte kan ta er i hand», sade prostinnan, i det hon nu strök korfspadet af sina knubbiga händer och armar. Snart kunde hon ta mor Greta i hand.

»Tack så mycket!» sade Lars Persmor, då prostfrun skakade hand med henne.

»Jag skulle be prostinna' vara god och hålla till godo med det lilla, jug har med mig; men det är så enfaldigt, så», fortsatte arrendatorsgumman.

»Å, för all del! Inte ska' Lars Persmor göra sig så mycket besvär! Tack, tack, kära Lars Persmor! Det här är då alldeles för mycket!» svarade prostinnan undskyllande; men att hon tyckte bra om det, syntes bäst derpå, att hennes runda anlete strålade »som solen i Karlstad».

»Å nej, men den mor Greta, då!» utropade hon å nyo, då hon aftäckt den rara förningen. »Hvilken präktig ostkaka! Tack, kära mor Greta! — Hör du,

Stina, bär ner det här i källarn och gör formen väl ren, hör du, och sätt se'n på kaffe åt oss. Kom nu, mor Greta, så gå vi in till mig litet, så få vi språkas vid», sade prostinnan och tog gumman med sig in i hvardagsrummet, der hon bjöds att sitta upp i den med randigt rödt och grått öfverdrag klädda soffan.

»Nå, hur står det till hemma hos er nu för tiden?» frågade prostinnan.

»Å, tackar som frågar!» svarade mor Greta, i det hon tummade på sitt väl ihopvecklade 'handkläde', »med gubben och mig och flickan raskar det an bra nog, men Sammel, pojken vår, är krasslig af sig.»

»Nå, det var ledsamt», sade den deltagande och ömhjertade prostinnan. »Hur förhåller det sig?» frågade hon vidare.

»Jo, han har en så faslig hufvudvärk, och så besynnerligt är det med; se, det värker alldeles så här, ser prostinnan»; och nu visade mor Greta ackurat hur och hvar det värkte.

»Men hur kan han ha' fått det der då?» sporde prostinnan.

»Ja, inte vet jag, men han har väl fått det ute, kan jag tro. För se, i andra veckan hade vi 'jordajämkare och stakatittare' *) hos oss der borta vid den andra gården, som Lars arrenderar, och pojken skulle med, förstås, för att bära 'schijör'ns' ställningar, och då fick han väl det der onda i vädret, förstår jag», svarade Lars Persmor.

»Vi skola se, hvad läkarboken har att säga», sade prostinnan, ty hon var litet kunnig i husmedicinen; och det var förståndigt gjordt af henne, att hon studerade sådant, ty derigenom kom hon mången af sina församlingsbor till gagn, om så behöfdes;

---

*) Småländsk benämning på landtmätare och deras handtlangare.

och ingen prest eller prestfru borde finnas, utan att ha någon insigt i sådana saker.

Gumman hade litet svårt att se på gamla dagar, så att, då hon skulle taga till den gamla, många gånger lästa och om igen lästa läkarboken af framlidne prosten och hofpredikanten Pontén, måste hon hålla henne minst halfannan aln ifrån sig, för att riktigt kunna inhemta, hvad boken upplyste i detta fall. Men som den sjukdom, hvarom nu var fråga, icke tycktes hafva förekommit i prosten Ponténs praktik som läkare, lade hon sitt medicinska orakel till baka under sykorgen och sade:

»Ja, mor Greta skall få ge honom litet kamomillté, det hjelper för allt; och så skall jag lemna ett plåster, som bestämdt skall göra honom bra. Gubben min brukar använda det, då han får anfall af sin svåra röjmatism i benen.»

Och dermed var den saken uppgjord. Nu kom prosten in och man började prata om hvarjehanda, om hvad Lars Persson gjorde och om han fått in all säden ännu och hvad han fått för rågen, då han häromsistens var inne till staden. Och så kom Stina in med kaffet, som dracks med god smak, och sedan det var gjordt, tog mor Greta farväl och tackade så mycket för »god fängning».

Fjorton dagar voro knapt förgångna, då sent en afton någon kom och tog så vackert i låset till prostens expeditionsrum.

»God afton!» helsade prosten den inträdande, i det han sköt glasögonen upp i pannan. »Jaså, det är Lars Persson, ser jag. Hur står det till?»

»Tackar som frågar, nog går det an med mig, alltid, men» . . . och dervid drog han en djup suck och såg så hjertans bekymrad ut.

»Har det händt något ledsamt?» frågade prosten.

»Ja, Sammel vår har gått bort», svarade gubben, i det han med fingret tryckte till baka en tår, som ville bryta fram genom ögonvrån.

»Hvad vill det säga; är han död?» sporde prosten förvånad.

»Ja, han dog i dag på förmiddagen, och både gumman och flickan ligga sjuka der hemma», svarade Lars Persson.

»Stackars fader Lars, det var för bedröfligt! Men har ni sökt läkare för pojken?» frågade prosten.

»Gumman min var nog hos prostinnan och fick något åt honom, men när inte det hjelpte, utan han vardt allt sämre, reste jag till doktorn i Lilltomta, men han förstod sig inte på det, sa' han.»

»Ja så, Pettersson», svarade prosten. »Men hur kan man dock vara så oförståndig att vända sig till fädoktorn, när folk äro sjuka? Att ni, som ju allt emellanåt är till staden, ej kan fråga en ordentlig läkare till råds, är bra besynnerligt», anmärkte prosten, hvilken dylik bland allmogen ganska vanlig försumlighet i sådana fall högeligen förtröt.

»Ja, nu är det som det är», sade han vidare. »Det var ett svårt slag detta, som drabbade er, käre fader Lars, men om ni tar sorgen så väl som glädjen ur Guds hand, så bör ni veta, att intet händer oss, utan att vår Herre har sina visa afsigter dermed. Ser ni, intet hår krökes på vårt hufvud Hans vilje förutan», sade prosten, för att gifva den sörjande fadern tröst ur Guds ord.

Lars Persson kände sig rörd deraf och torkade sig i ögonen med handen. Sedan han framfört sin begäran om att få tacksägelse öfver gossen läst från predikstolen påföljande söndag, gick han sin väg, undrande, huru hans hemmavarande kunde befinna sig. Han blef icke litet förvånad, då han utanför gårds-

grinden såg en främmande karl hålla med häst och vagn, och på tillfrågan hvem det vore, upplystes att doktor Resin från staden hade rest hit ut och vore nu redan inne hos de båda sjuka. Inkommen i stugan, der mor och dotter lågo, fann han doktorn, en honom alldeles främmande person, undersöka först den ena, sedan den andra af sjuklingarna. Doktorn gick genast emot Lars Persson, då denne inträdde.

»Lars Persson, förmodar jag», sade doktorn, i det han helsade på honom. »Mitt namn är Resin; jag har blifvit förordnad att under stadsläkarens tjenstledighet förestå och sköta hans praktik, och i dag på morgonen kom en person till mig och bad mig se till dessa båda kvinnor. Det var för besynnerligt med den karlen, ty då jag tillsade honom att hemta mig på viss tid, stod väl häst och vagn med körsven för min dörr på klockslaget, men ingen visste hvart karlen tagit vägen, och ingen kände honom heller.»

Lars Persson tyckte att det var något besynnerligt. Han tänkte genast, att Svante vid underrättelsen om gossens dödsfall och kvinnornas sjukdom hemtat ut läkaren, och detta så mycket mera, som han visste att denne unge förhoppningsfulle man ofta var i staden, för att sköta »vigtiga angelägenheter». Men Svante hade vid denna tid annat att göra. Han hade blifvit så öfverflyglad af bref från lotterifirmor och dylika »menskligbetens välgörare», att han rakt inte kunde motstå frestelsen att spela på flera lotterier, der man rundeligen lofvade guld och gröna skogar, och i förhoppning att vinna en ansenlig förmögenhet, lefde han friskt undan med sina »hyggliga bekantskaper». Så att i sjelfva verket var Svante lika oskyldig till denna barmhertighetsgerning som ett nattgammalt barn, ty det är ganska troligt, att han bra litet tänkte på Elsa, som hans välförståndige fader utsett till hustru åt honom.

Sedan doktorn lugnat Lars Persson något med afseende på de båda sjukas tillstånd — de hade »diphteritis», sade han, men det var icke just så lugnande — och sedan han gifvit föreskrifter om deras vård för de närmaste dagarne samt lofvat att återkomma då och då, reste han åter till staden, efter att hafva hållit till godo med en tarflig kvällsvard

---

De kusliga och dystra vintermånaderna började lida till slut. Lars Persmor och Elsa voro nu, tack vare doktor Resins omsorg och skötsel, tämligen återstälda från sin sjukdom, och det började bli sig tämligen likt inom familjen, fastän gossens frånfälle alltid måste kännas särdeles påkostande, isynnerhet för modren. Hvad läkaren beträffade, var det alldeles omöjligt för Lars Persson att få betala honom för besväret med de sjuka, emedan han sade sig allaredan hafva fått full betalning af den okände unge man, som från början uppdragit deras skötsel åt honom, likasom det också var fruktlöst att af doktorn få veta, hvem den hemlighetsfulle vore eller huru han såg ut. Allt det der gick öfver Lars Perssons fattningsförmåga: något sådant hade han icke ens hört talas om. Men Elsa hade en gång, under det sjukdomen som allra svårast plågade henne, oupphörligt ropat Anders' namn och tackat honom för att han skickat ut doktorn; naturligtvis sade hon detta i yrseln, ty i medvetet tillstånd skulle hon visst icke vågat säga något sådant, åtminstone icke så, att fader Lars hörde det, ty han hade redan börjat inprägla hos sin dotter, att hon skulle komma att tillhöra Svante och ingen annan.

Riksdagsmannen i Saxhult hade nu köpt en gård åt sin son, och det beramades litet hvarstädes, att unga Svante skulle gifta sig med Elsa, så snart hon hunnit blifva frisk. En och annan skakade väl litet

betänksamt på hufvudet, då man började tala om detta hans giftermål; men i allmänhet tyckte man, att det skulle bli så bra, — alla naturligtvis med undantag af bygdens giftasvuxna flickor, ty de voro rent af afundsjuka på Elsa och tyckte, att hon icke var god nog åt den ståtlige Svante, deras afgud, men sådant låtsade de likväl icke om, dertill voro de nog för kloka. Som sagdt, bröllop skulle det bli, ty det ville farsgubbarne, och morsgummorna voro icke heller emot om det; men en högre makt ville annorlunda.

Man hade hunnit till påskveckan och på »dymmelonsdagen», denna för alla påskkäringar så betydelsefulla dag, hade Lars Persson åter begifvit sig in till staden, fast än det icke just var något lockande väder för att gifva sig ut på färder. Det snöade och landsvägarne voro upplösta af snöslask. Gubben lät sig dock icke afskräckas, ty han måste göra små uppköp till påskhelgen. Men det var i alla fall dumt, att han reste just denna dag, då skolpojkarne fingo påsklof och i glädjen öfver att ha sluppit lösa tilläto sig hvarjehanda spratt, som naturligtvis icke fingo komma till rektorns kunskap, ty i så fall vore en och annan säker om en »ordentlig stut», som han brukade säga.

Fader Lars stod just och köpslog inne i hökare Smörlings bod, då några dylika spefåglar kommo in och började hänga påskhorn på den intet ondt anande bondgubben. Bodbetjenten, som stod der inom disken, såg väl hvad pojkbytingarne hade för sig bakom Lars Perssons rygg, men som denne också var en spjufver och stod i hemligt förstånd med skälmarne, så lät han dem hållas, och innan gubben vardt färdig att lemna boden, hade han ryggen alldeles fullsatt med strutar af allehanda färger, och papperen viftade af och an, så fort gubben rörde på sig. Utkommen på gatan, fick han naturligtvis en hel svärm skåde-

och skratt-lysten ungdom efter sig, och somliga pojkar voro nog närgångna att springa fram och rycka Lars Persson i skörten, något som i hög grad retade den fredlige gubben. Men han var kvick i händerna och fick så fatt i en af de påflugna bestarne och lät honom smaka »tagelhurran», som han bar med sig; men detta sjelfförsvar hade till följd, att pojkarne samfäldt lupo storm mot honom med skyar af snöbollar, och de tyckte att det var en hjertans lust att höra, huru bollarne smälde mot Lars Perssons splitternya fårskinspels. Gubben blef till slut både ond och ledsen på leken, och i denna sinnesförfattning gick han gatan framåt, allt jemt förföljd af skolpojkarne. Nu mötte han Svante i sällskap med en ytterst fin herre, som hade ett fyrkantigt glas i ögonvrån och beständigt förvred sitt af naturen tämligen oskapliga anlete, så att han kom att se ut som en likbent triangel i synen. Svante helsade naturligtvis icke, ty han skämdes för sin tillämnade svärfar i snobbens sällskap. Då gick Lars Persson fram till honom och helsade.

»Svante, du vill inte känna igen mig, tror jag?» sade han.

Svante såg förlägen och skamflat ut och undskylde sig med, att han icke gifvit akt på, att han mötte Lars Persson.

Då nu gubben berättade honom sitt äfventyr, att han kommit i handgemäng, med elaka skolpojkar och frågade Svante, hvari orsaken kunde ligga, svarade denne ingenting, utan såg bara mycket försmädlig ut, tog kamraten under armen och gick sin väg, och än mera ond blef Lars Persson. Sedan han gått några steg framåt, kom han att vända sig om och fick då se, huru Svante och hans gode vän stodo i ett gathörn och skrattade åt honom, så att de hardt när förgingos. Det var mer än gubben kunde tåla.

Han hötte med piskan åt dem, men sade ingenting, utan fortsatte gatan framåt, tills han stötte på Anders, som stod och talade vid några karlar. Då denne fick se, för hvilken oerhörd drift gubben blifvit utsatt, gick han till honom; men Lars Persson ville nu icke låta tala vid sig.

»Ur vägen med dig», röt han till, i det han ville skuffa undan Anders.

»Lugna er litet, fader Lars!» sade Anders, som icke lät gubbens vrede bringa sig ur fattningen. »Kom nu med mig, ty annars blir ni ju till ett spektakel för hela staden. Se bara så pojkarne gått åt er. Det är väl ingen under, att ni fått alla stadens ungar efter er», sade han. Visst fick Anders ett par snöbållar i ryggen, derför att han så plötsligt gjorde slut på skolpojkarnes skämt; men han lät sig ingenting bekomma, utan fick gubben med sig in i närmaste bod, der han började plocka af honom alla dessa påskhorn, som han nu burit på igenom halfva staden till ett åtlöje för både ung och gammal. Denna Anders' beredvillighet grep gubben, så att han sade:

»Du är då en hederspojke, Anders; tack ska' du ha. Nu förtjenar du dig en ärlig en; kom nu med mig in till Kanndahls, så få vi skölja ner förtreten.»

»Jag skulle just nu resa hem i sällskap med nämdeman i Tomtebo», svarade Anders, »så jag vet inte . . .»

»Å prat!» sade Lars Persson. »Inte värre än det; du skall få åka med mig, så har du alltid närmre hem till ditt sedan. Se så, kom nu; jag vill inte veta af något krångel nu!»

Och dermed fick han Anders både att gå till Kanndahls, källarmästarns, och åka med honom hem. Och nu, då de kommit på riktigt förtrolig fot med hvarandra, hade de så mycket att säga hvarandra, och Anders hade så mycket att berätta om sitt ar-

bete än hos grefven på Tomtevik, än hos majorens, än hos kronofogdens och än här och än der, och nu var hans nya bygning färdig så när som på tapetsering och målning. Och Lars Persson nickade bifall och tyckte att Anders allt var en bra präktig pojke ändå; men det aktade han sig nog för att säga, likasom äfven Anders aktade sig för att yppa sitt hjertas dyrbaraste hemlighet, att han ännu älskade Elsa.

»Har du något varmt åt mig, gumman min?» sade Lars Persson, då han, anländ till hemmet, steg in i stugan, som upplystes af en på den öppna spiselhällen flammande brasa. »Jag har storfrämmande med mig i dag, skall du se», sade han vidare, i det han sköt Anders framför sig, för att riktigt låta se, hvem han hade med sig.

»Nej, se Anders!» utropade mor Greta, då hon fick se hvem gästen var.

Elsa vardt förlägen, det syntes väl, ty hon rodnade starkt, då hon skulle helsa på honom.

»Nå, det var då oväntadt», sade Lars Persmor. »Välkommen hit, käre Anders! Sitt ner hos oss nu och värm dig. Ni ären väl frusna, efter att hafva färdats i ett så ruskigt väder», sade gumman.

Nu sattes den oumbärliga kaffepannan på, och medan kaffet koktes, satte mor Greta sin muns ledamöter i rörelse och berättade för Anders huru deras Sammel hade gått all verldens väg, och huru hon sjelf och Elsa varit så illa sjuka, att man trodde det de skulle stryka med, och huru doktorn kommit ut till dem just i rätta ögonblicket, och att ingen visste, hvem som skickat ut honom, ty det hade icke Lars Persson gjort; men Elsa hade legat i yrseln och ropat på Anders och tackat honom för att han sändt ut doktorn till dem.

När Anders hörde, att Elsa så mycket tänkt på honom, blef han blossande röd i ansigtet, och ögonen sköto blixt på blixt, i det de oaflåtligen riktades, på föremålet för hans tankar, så att om också mor Greta icke delat mödrars gemensamma förmåga att kunna se, hvad som rör sig i de ungas bröst, om kärlek eller icke, så var det nu alldeles omöjligt för henne att icke märka, huru allt här vid lag hängde till sammans.

»Det var då verkligen du, Anders!» utropade hon och gick honom närmare.

»Hur kan ni tro det, mor Greta?» frågade henne Anders, synbarligen öfverraskad, i det han sökte dölja en inre rörelse.

»Jag ser det på dig», sade hon och tog hans hand. »Gud välsigne dig, Anders. Sådant hade vi visst icke förtjent af dig.» Och nu runno strida tårar utför hennes kinder, men genom tårarne strålade ett leende emot den unge mannen, ett den innerliga tacksamhetens leende. Elsa satt med händerna hopknäpta i knät och såg så tankfull framför sig rakt i elden. Lars Persson stod som förstenad; hela händelsen syntes honom som en outforsklig gåta. Han, som förr aldrig lärt sig att fatta lifvet annat än såsom en fåfängans marknad, der den ene i sjelfviskhet och egennytta bedrager den andre och blott ser sig sjelf till godo, kunde omöjligen förstå, hvilken mäktig kraft det var, som hade förmått Anders till ett sådant uppförande både mot Elsa och mor Greta och isynnerhet mot honom sjelf, som ju så ofta, särskildt den der gången, då han begärde Elsas hand och sist i dag, varit så tvär och elak emot den godhjertade ynglingen. Minnen från hans egen ungdom döko så småningom upp, och han erinrade sig huru Greta och han hade haft det i den tiden, och så såg han, huru Anders förstulet blickade bort till

Elsa och hon till honom; då gick ett ljus upp för honom: det var kärleken, som hade gifvit honom hans kära åter, det var kärleken, den tåliga, som allt fördrager och lider, som här varit verksam. Och då smälte isen i hans bröst, och fadershjertat kunde fatta hvad som rörde sig i barnets hjerta. Han gick fram till sin dotter, upplyfte hennes rosiga anlete och såg så mildt in i hennes strålande blå ögon, att det riktigt värmde upp henne.

»Kom, pullan min», sade han; »gå nu bort till Anders och gif honom en duktig kyss, för det förtjenar han; det är en präktig pojke det der!»

Att Elsa icke lät bedja sig två gånger, torde lätt nog inses, och Lars Persson sjelf kände sig så glad och lycklig, att han tog sin gumma i famn och kyste henne rakt på munnen, det han icke gjort på mången god dag, och jag tror, att de gamle voro, äfven de, så glada och lyckliga som om de nyss hade »fått hvarandra».

Det första Lars Persson gjorde nästa dag, var att fara af till Saxhult, för att, som han sade, »tala svenska med unga herr Svante». Icke blef han just så vänligt emottagen, farsgubben, och det må ingen undra på, ty sedan den så länge omtalte mågen dagen förut uppfört sig så illa mot sin blifvande svärfar och i det stora hela visat sig ovärdig att i framtiden få ega en så god hustru som Elsa efter allt utseende lofvade att bli, så var Lars Persson icke den, som tvekade att säga ifrån, det han icke vidare ville höra talas om något förhållande mellan Svante och Elsa. Och det gjorde han med ett sådant eftertryck, att både riksdagsmannen och hans son funno lämpligast vara att foga sig efter gubbens vilja, ty nu hade han fått ett mera passande parti

åt flickan sin, sade han. Det hade gått med honom som ordspråket säger: »den som spottar i kålen får sjelf äta upp honom». Han, Lars Persson, hade föraktat Snickar-Anders; nu skulle denne emellertid blifva Elsas man. Då Per Nilsson och Svante fingo höra den nyheten, blefvo de alldeles utom sig, men sade tillika, att »kaka söker maka» och att Elsa nu visst hade fått den, som bäst anstode henne. När Lars Persson rest sina färde, fick väl Svante en vederbörlig skrapa af sin pappa, att han så der kunnat skämma bort en god sak för sig; men detta socknens lejon lugnade sig snart, ty han tänkte, han såsom andra dylika fjärilar i samma belägenhet: »mister jag en, stå mig tusende åter». Och dermed gaf han sig ut på jagt efter en annan flicka, som hade pengar.

Det var nu tämligen långt lidet fram på eftersommaren, och Anders och Elsa hade redan varit inne i staden för att köpa »begåfning», bestående i psalmbok, klädning, silkesschalett och schal samt en mängd småprydnader.

Nu skulle bröllopet tillrustas, och Lars Persson hade satt sig i sinnet, att det skulle blifva så storartadt, att man i hela bygden icke hade sett något likare. Vänner och slägtingar bjödos från när och fjärran, och man köpte en hel mängd rariteter, som skulle vara till bröllopet, så att det såg ut att varda riktigt lysande. Och så kom den stora dagen. Vigseln förrättades i kyrkan, som för tillfället var klädd med blommor och grönt, och en stor mängd folk hade samlats för att åse, huru Elsa skulle taga sig ut som Anders' brud. Och nog fingo de lön för sin möda, ty hon var så vacker, så vacker, derom var man ense.

Solen sken och fåglarne sjöngo under vigseln: det betydde lycka och sällhet, sade de kloka gum-

morna; men då brud och brudgum satte sig upp i prostens stora droska, som för tillfället blifvit lånad, småregnade det, så att det kom vått i brudkronan, det betydde rikedom, sades det åter.

Kors. hvad man haft mycket besvär för att fira och mottaga de nygifta! Vid hvar enda grind, der man färdades fram, var en äreport upprest, den ene grannare än den andre. Skott och salfvor dundrade mellan bergen, och i spetsen för brudstassen blåste stadsmusikanterna en festlig bröllopsmarsch. Främst redo tvänne husarer, och när man hunnit så långt, att hemmet började synas, satte dessa af i vildt galopp, för att rida kapp till bröllopsgården, hvarest kokerskan var den först anländande till mötes med en sked varm kål, som denne tog och red till baka med, för att möta brudståten och inbjuda gästerna till kalaset, som nu vore färdigt. »Kålen smakade bra och gästerne vore så välkomna», sade han. Anlända till bröllopsgården, kom en värd ut och mottog brud, brudgum och bröllopsgäster med konjak och socker: det var välkomsthelsningen. Och sedan nu alla voro samlade, skulle kalaset taga sin början. Nu blef ett trugande utan all ända, hvem som skulle sitta främst; och sedan värdarne, hvilkas ämbete vid dylika tillfällen är föga afundsvärdt, lyckligt och väl fått hvar och en på sin rätta plats, läste prosten bordsbönen och så började man äta. Det var en vacker sed på den trakten, att för hvarje rätt, som frambars, skulle bruden alltid aflägga litet på en tallrik, så att någon fattig skulle få en smakbit af anrättningarna, och dessutom gjorde man en liten insamling åt socknens fattige, en sed, som är tämligen allmän öfver hela Sverige. Sedan man suttit till bords i runda fem timmar och fått till lifs både kål och lutfisk, både puddingar och tårtor, och sedan

prosten hållit ett vackert tal, som kommit månget öga att tåras, skred man till den gladaste delen af bröllopet, dansen. Först dansade prosten med bruden och prostinnan med brudgummen, hvarefter de öfverlemnade brud och brudgum åt hvarandra. Sjelf tog prostfar sin plats vid gafvelfönstret, der han satt med en s. k. »ridikyl» — en väska eller dylikt — i knät; i denna skulle hvar och en, som dansade med bruden, lägga en slant, som skulle vara »skålpenning» åt henne. Och nu blef det ett lif och ett jubel bland ungdomen och glädjen stod högt i taket, och man dansade och dansade allt hvad benen orkade bära, och musikanterne voro så duktiga som möjligt, ty det skulle de ha sin hederliga betalning för.

Ute på gården i en för tillfället upprest löfsal hade en mängd gubbar församlat sig omkring gamle serschant Kruth, en af vårt lands tappre veteraner från år 48, och nu satt han och berättade på äkta krigarsätt sina stora bedrifter ute i Danmark. Gubbarne hade lagat till s. k. »pratvatten» — i dagligt tal kalladt toddy — åt sig, och den drycken gjorde väl också herr »serschanten och svärdsmannen» litet mera talför än vanligt. Så visste han att berätta, hurusom en gång, då regementet låg nere vid Sundet, det började tryta lifsmedel för dem. »Då säger jag», sade gubben Kruth, »till majoren: 'herr major, sa' jag, jag har sett en så oerhördt stor gädda nere vid stranden, sa' jag'. 'Bra, min gosse', sa' majoren, 'laga att du får hit den. Du kan ta folk till hjelp, ty ensam förmår du väl inte dra upp henne'. Och vill ni nu tro, mina vänner, att vi togo en stor kyrklina och bundo om den största båtshake, vi fingo fatt i och kastade ut i sjön, och gäddan nappade genast på kroken, och vi till att dra allt hvad tygen höllo; men, kan ni tro det? — gäddan var så stark, att hon höll på att dra hela regementet i sjön!» Och

gubbarne skrattade och tyckte att »schersanten» var så betydligt märkvärdig att berätta.

Gummorna hade samlat sig omkring prostinnan och åhörde nu ett föredrag om bästa sättet att brygga öl; andra sutto och pratade om mat och kläder, i det de noga undersökte hvarandras klädningar och frågade om »ränning och väft», under det andra återigen rent af sutto och förtalade sin nästa. Men der var i alla fall pratet i full gång. Och så sänkte kvällen sina skuggor öfver fält och ängar, och nu skulle kronan dansas af bruden; då skulle gummorna vara med, för att taga bort Elsa ur flickornas krets, och det gick sannerligen icke utan motstånd å de ungas sida. Sedan gummorna eröfrat Elsa, och gubbarne i sin ordning fått Anders inom sin krets, skulle bruden klädas om; hon skulle nu i egenskap af »ungmor» bjuda gästerne aftonvard. Sedan hon då blifvit iklädd »begåfningsdrägten», kom hon in i storstugan, der gästerne voro samlade, företrädd af brudtärnorna och andra unga flickor, hvilka gingo parvis framför henne och buro brinnande ljus i händerna. Tåget gick stugan omkring ett par hvarf, under det att musiken spelade en marsch, och sedan bjöd man omkring té.

Men nu börjar det roliga. Sedan man tagit för sig af fägnaden och smakat på hvad som bjöds, gjorde man ovilkorligen en sur min och såg på sin granne. Der satt en och spottade i ett hörn, der en annan, der drog en upp ögonbrynen i pannan och såg fasligt olycklig ut, medan en annan satte koppen ifrån sig och med båda händerna för munnen rusade på dörren, så att det blef en oerhörd uppståndelse.

»Lugna er, god' vänner», hördes nu prostinnans trovärdiga stämma, »det är ju bara *sennets-té;* det kommer bra till pass ofvan på det herliga kalaset.»

Och nu utbrast ett skallande skratt, som lockade in mor Greta; hon var i dag än i köket, än bland gästerne; hon var öfver allt.

»Herre, min skapare!» utropade hon, då hon fått veta orsaken till den allmänna oron; »har nu inte kokerskan tagit miste på tépåse. Der har nu det otäcka teet stått på hyllan sedan Elsa och jag voro sjuka i vintras, och doktorn gaf oss det der, för att vi skulle — — fast det kan göra det samma.»

Och nu steg munterheten öfver alla gränser, och det blef ett jubel till långt in på natten, och innan gästerne sagt farväl och man fått de unga till kojs, hade tuppen från sin höga ståndpunkt på svinhustaket redan förkunnat att solen börjat lysa öfver en ny dag.

Ja, säg det! Var det inte roligt, att Anders fick sin Elsa? Men hur gick det med Svante då? Jo, han fann snart en flicka, som var hågad att gifta sig, ty sådana fins det alltid godt om; men som han just icke varit så noga i valet af brud, så fick han också en, som hvar och en förståndig och eftertänksam ung man skulle hafva aktat sig för att taga till hustru. Men hon hade godt om mynt, och det var i Svantes och hans fars ögon det förnämsta. Nu hade riksdagsmannen köpt gård åt sin son, och der kunde Svante fortsätta att odla sina »hyggliga bekantskaper», och det var knapt en enda afton, utan att man hade spelklubb eller något dylikt gille hemma hos honom. Som han redan förut omsatt åtskilligt och ännu fortfor dermed, och som lotterikollektörerne alltjemt uraktläto att sända honom de rundligen utlofvade »gevinsterne», skulle det naturligtvis icke dröja länge, förr än han måste säga upp staten, och med honom gjorde äfven riksdagsmannen cession, och mången lättrogen der i trakten vardt lidande.

Men för sådant hade man icke att frukta i Anders' och Elsas stilla, fridfulla hem, der kärlek, enighet, arbetsamhet och flit voro idoga tomtar, som städse drogo välmåga, sällhet och lycka till den husliga härden. Lars Persson och hans gumma försmådde intet tillfälle, som erbjöds, att titta till de unga, och man skulle hafva sett gubbens fröjd, då han tog den lille, knapt halfårige Petter på sina armar och lät honom än gno sig i ansigtet, än nypa sig i näsan, än dra sig i skägget, och det var då en för duktig pojke, maken hade han aldrig sett. Och så gingo de gamla och sågo till de unga: äfven Lars Persson och hans gumma voro ett par goda tomtar, sedan de nu ändtligen på gamla dagar fått lära sig, hvad de icke i kraftfullare tider förstått, att det är icke rikedom eller födsel eller några yttre företräden, som skapar lifvets lycka, utan blott och bart den starka, men likväl så fördolda makt, som heter *kärleken.*